

værdier i hverdagen efterskolerne

Til
Undervisningsminister Bertel Haarder
Og
Medlemmer af Folketingets Uddannelsesudvalg

Efterskoleforeningen
Efterskolernes Sekretariat
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Dato
5. oktober 2005

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskole.dk
www.efterskole.dk

Statsministeren har i regeringens lovprogram lagt op til, at lovgivningen om 10. klasse ændres i denne folketingssamling. I betragtning af, at knap 60 % af eleverne på landets 251 efterskoler går i 10. klasse, vil en ændret lovgivning få stor indflydelse på skoleformens situation.

Foreningens formand
Anna Kolind
Snevvej 2
Horne
9850 Hirtshals
Tlf. 98 94 96 77
anna-kolind@tdcadsl.dk

Da ændret 10. klasse lovgivning blev annonceret i Regeringsgrundlag II iværksatte Efterskoleforeningen en statistisk undersøgelse af, hvordan det videre uddannelsesmæssige forløb har været for samtlige 9. og 10. klasseelever fordelt på 4 årgange.

Sekretariatsleder
Sophus Bang Nielsen

Der er kommet en talmæssig beskrivelse af disse årgange og af efterskoleformen med særligt fokus på 10. klasse. En beskrivelse, som efter vor opfattelse kan anvendes i den politiske diskussion – og som anledning til refleksion over praksis på såvel den enkelte skole som for skoleformen som helhed.

Vi vedlægger analysens hovedkonklusioner, og håber, de kan bruges i den politiske afklaring. Vi henviser til www.efterskole.dk/10_klasse for baggrundsmaterialet og Efterskoleforeningens udspil til ny 10. klasse.

Det er Efterskoleforeningens opfattelse, at et sammenhængende 10. klassetilbud ikke er problemet, men derimod en del af løsningen på nogle af de problemer, vi står overfor – bl.a. et stigende antal unge uden uddannelse.

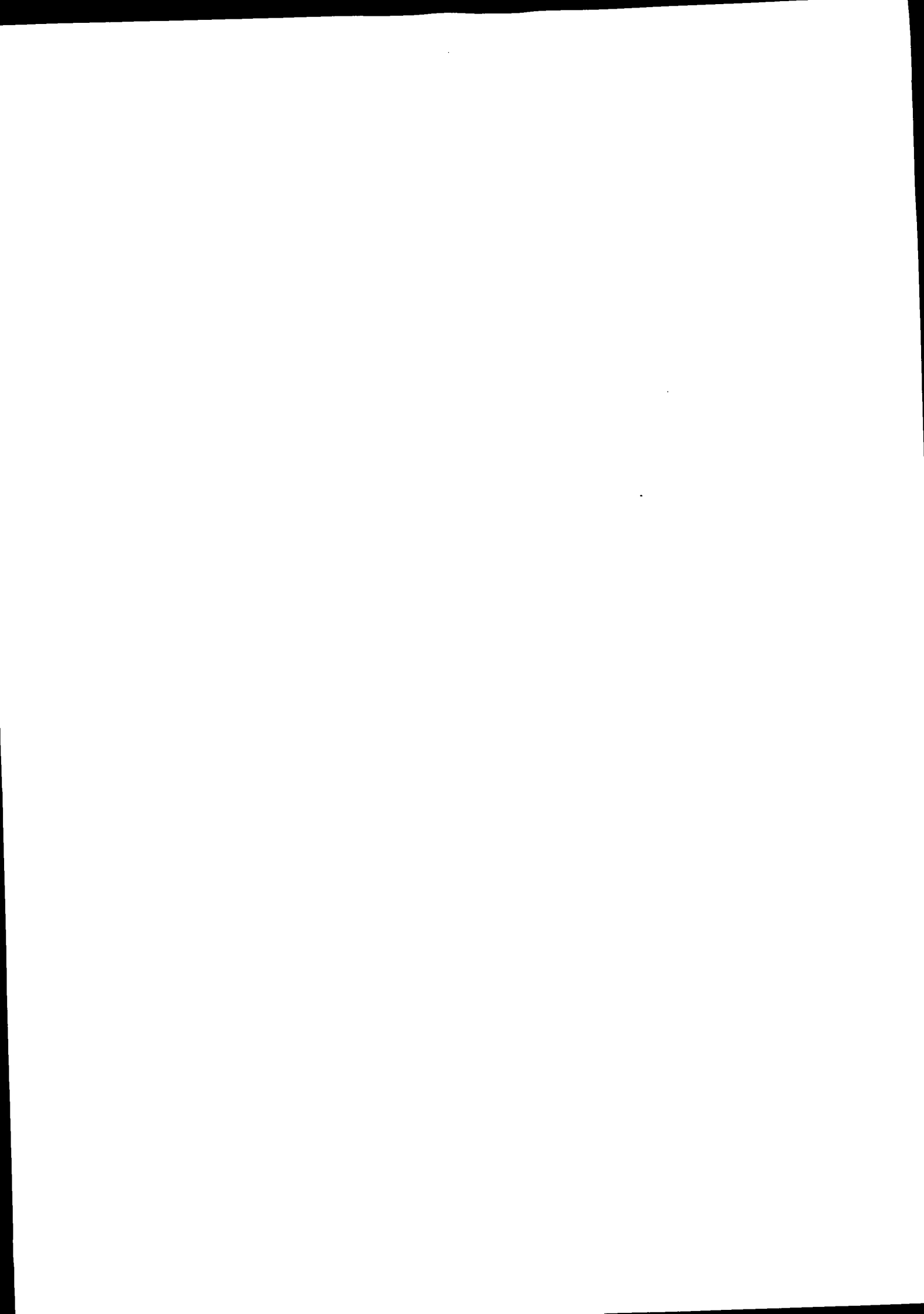
Socialforskningsinstituttets nyeste publikation: "Unge uden uddannelse" med tilhørende forskningsarbejde viser med megen tydelighed, at det eneste fællestræk, der er hos disse unge, er manglende selvværd – og at de i øvrigt evnemæssigt og bogligt for manges vedkommende vil kunne tage en gymnasial uddannelse. Faktorer, der taler for en ny 10. klasse med mulighed for at vælge såvel en gymnasial som en erhvervsuddannelses retning – og med ekstra fokus også på såvel den personlige vejledning som sociale og tryghedsskabende tiltag, - en del af den løsning som rapporten peger på.

SFI publikationens analyse og konklusioner passer fint med resultaterne fra vort statistiske datamateriale.

Vi står gerne til rådighed for evt. uddybning af Efterskoleforeningens undersøgelse.

Med venlig hilsen

Anna Kolind
Formand

Efterskoleforeningens 10. klasse undersøgelse

Efterskoleforeningen

Efterskolernes Sekretariat
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskole.dk
www.efterskole.dk

Dato
9. september 2005

Efterskoleforeningens 10. klasse undersøgelse bestående af en række dokumenter, der kan findes på www.efterskole.dk/10_klasse.aspx, er et statistisk supplement til de mange kvalitative indlæg fra elever, forældre, politikere og erhvervsfolk om 10. klasse.

Efterskoleforeningen formulerede i foråret 2005 en række spørgsmål/problemstillinger om overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og om elevernes videre forløb. Foreningen bad Danmarks Statistik om at levere registerdata til belysning af problemstillingerne, og de har leveret oplysninger

- Om samtlige elever, der gik ud af 9. og 10. klasse fra en folkeskole eller privat grundskole eller en efterskole i sommeren 1991, 1995, 1999 og 2003
- om elevgruppens sammensætning (fx køn, forældre uddannelse, civilstand og økonomi, geografisk og urbaniseringsmæssig baggrund)
- om "tvillingedatapopulationer" til belysning af "efterskoleeffekt"
- om elevernes valg efter 9. og 10. klasse
- om elevernes forløb i ungdomsuddannelserne og for de ældste årgange endvidere deres forløb 5 og 10 år efter, at de gik ud af 9. eller 10. klasse.

Nedenfor gennemgås en række konklusioner fra undersøgelsen.

Fuldført videregående uddannelse

Den uddannelsespolitiske målsætning er her, at unge skal hurtigst muligt i gang med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, så de kan blive en del af arbejdsmarkedet.

I forhold til de kort og mellemlange uddannelser viser undersøgelsen, at elever fra 10. klasse har betydelig større fuldførelsesprocent og kommer hurtigere igennem den valgte uddannelse, end unge, der gik ud af 9. klasse. Undersøgelsen har for kort et tidsperspektiv til at belyse, hvordan det går eleverne på de lange videregående uddannelser.

Fuldført ungdomsuddannelse

Der er to uddannelsespolitiske målsætninger at forholde sig til:

- Dels et ønske om, at flest mulig af en ungdomsårgang fuldfører en ungdomsuddannelse.
- Dels et ønske om, at de unge tidligst muligt kommer i gang med en ungdomsuddannelse.

Efterskoleforeningens undersøgelse af de unges forløb efter 9. og 10. klasse viser tydeligt, at der kan være en modsætning mellem disse to målsætninger. Målsætningen om, at unge går i gang med ungdomsuddannelsen direkte efter 9. klasse kan for mange betyde, at de ikke gennemfører ungdomsuddannelsen.

Notatet er opbygget efter følgende principper: Med fed skrift angives hovedkonklusioner. Indrykket og med kursiv gennemgås forklaringer på og uddybning af konklusioner. Konklusionerne vedrører alle elever, med mindre det er angivet, at der er forskel på efterskole- og folkeskoleelever. Dokumentation og tabeller findes på hjemmesiden.

Uddannelsesforløb efter ungdomsuddannelserne

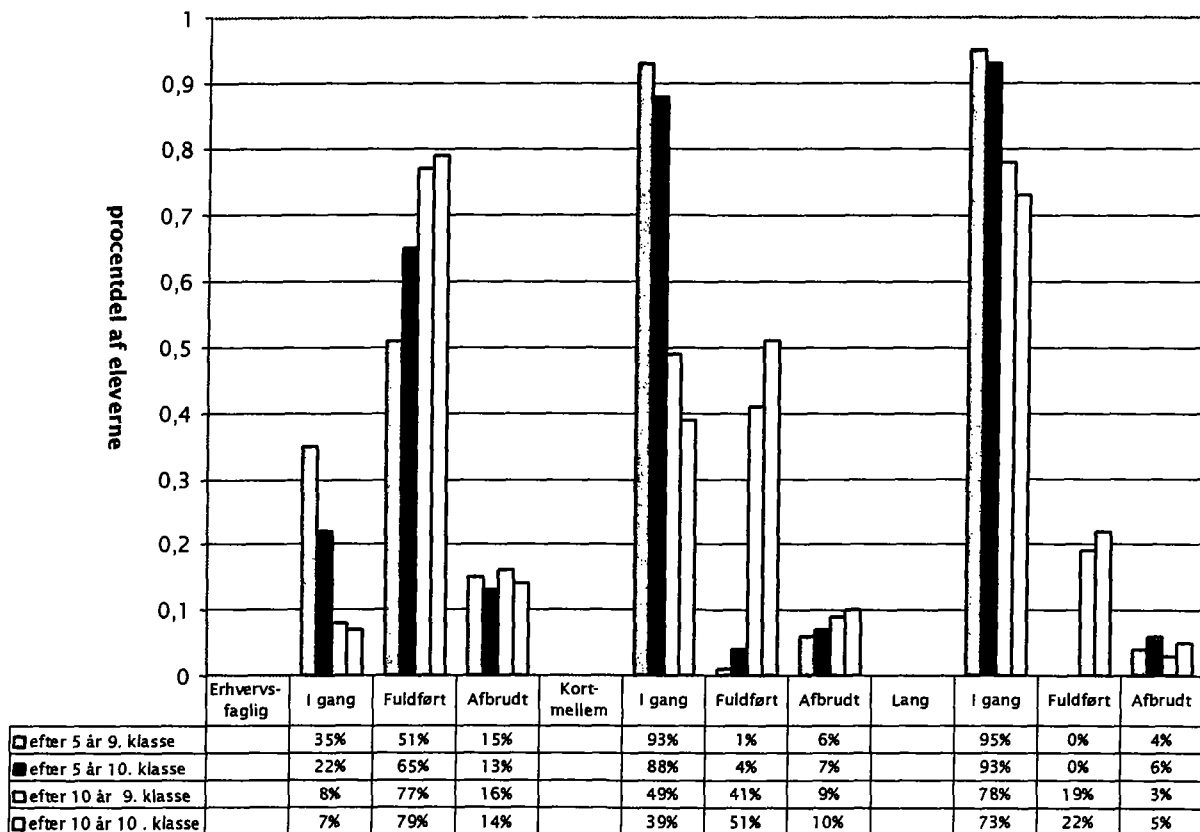
Kun ganske få elever får en erhvervs- eller videregående uddannelse uden ventetid og omvalg

Der findes enkelte elever, der efter 9. klasse uden ventetid og uden omvalg gennemfører en ungdomsuddannelse, og som umiddelbart herefter og uden omvalg fuldfører en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. Det almindelige mønster er imidlertid, at langt de fleste elever tager 10. klasse, og efter ungdomsuddannelsen ét eller flere års ventetid/sabbatår. Hertil kommer, at mange foretager omvalg af uddannelser - bl.a. pga. praktikpladssituationen.

Elever fra 10. klasse har større fuldførelsesprocent, og fuldfører korte og mellemlange uddannelser hurtigere end elever, der går ud af 9. klasse

Datamaterialet giver kun begrænset mulighed for at udtale sig om lange videregående uddannelsesforløb.

Forløb på videregående uddannelser 5 og 10 år efter 1991

Figuren viser, hvordan det er gået elever, der gik ud af 9. eller 10. klasse i 1991. Det fremgår, at eleverne fra 10. klasse i højere grad fuldfører den valgte uddannelse - især når vi ser på fuldførelse efter 10. år, siden de forlod skolen. Da en lang videregående uddannelse normalt forudsætter et afsluttet gymnasialt forløb, kan den af gode grunde ikke tidsmæssigt være fuldført 5 år efter at 9. eller 10. klasse er afsluttet.

Forældrenes uddannelsesniveau styrer i vid udstrækning valg af uddannelse, men især blandt efterskoleelever er der mønsterbrydere

Især blandt efterskolens 10. klasse findes mønsterbrydere – elever, der trods forældrenes lave uddannelsesniveau, giver sig i kast med en videregående uddannelse – og her især de korte/mellemlange uddannelser.

Hver femte elev har ventetid før en kort/mellemlang videregående uddannelse. Hver fjerde elev har ventetid før en lang videregående uddannelse

Efterskoleeleverne har uanset afgangsklasse større ventetid end folkeskoleelever, men alligevel fuldfører en højere andel af efterskoleeleverne hurtigere end folkeskoleeleverne.

Elever fra folkeskolen med højt gymnasialt karaktergennemsnit har mindre ventetid, før de går i gang med en videregående uddannelse, end elever med lavt gennemsnit. Blandt efterskoleeleverne kan der ikke påvises forskelle, der kan henføres til karakterforskelle.

Elever fra uddannelsesressourcestærke hjem har mest ventetid, før de tager en videregående uddannelse

Hvis forældrene har en videregående uddannelse, er der stor sandsynlighed for, at deres børn kommer sent i gang med især en lang videregående uddannelse, hvorimod børn af forældre med kort eller ingen uddannelse kommer hurtigst i gang med såvel korte som lange videregående uddannelser.

De mest uddannelsesressourcesvage elever er underrepræsenteret på de videregående uddannelser, men de kommer hurtigst i gang.

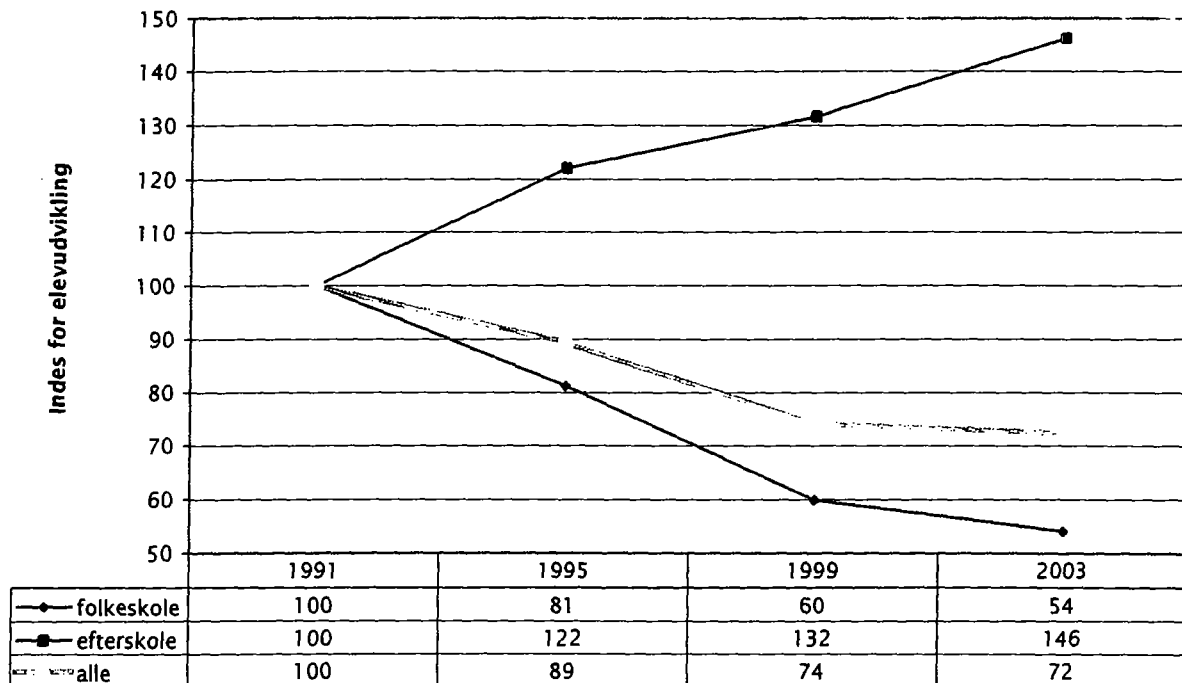

Valg og gennemførelse af ungdomsuddannelse

Andelen, der tager 10. klasse før en ungdomsuddannelse, er i perioden 1991 -> 2003 faldet med 28 %

Udviklingen er meget forskellig i folke- og efterskolen. Efterskolens andel af 10. klasse bliver stadig større, men antallet af elever falder. Blandt 9. klasse folkeskoleeleverne falder antallet, der tager 10. klasse med 30 %, medens faldet blandt efterskoleeleverne kun er på 6 %.

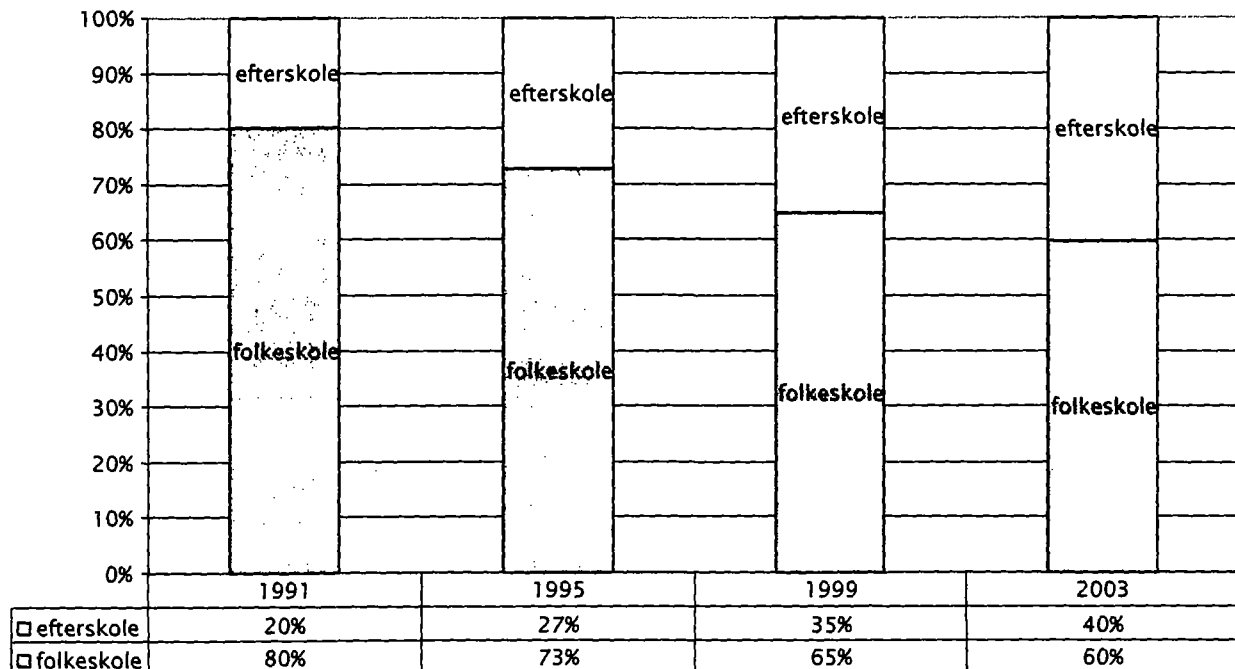
Udvikling i tilgang til 10. klasse 1991->2003

Figuren viser ved brug af indeks udviklingen i elevtal. Antallet i folkeskolens 10. klasse falder fra 34.393 til 18.563 elever fra 1991 til 2003, medens efterskolens elevtal i 10. klasse stiger fra 8.508 til 12.440.

Fordeling folkeskole-efterskole af 10. klasse elever

Figuren viser, hvordan fordelingen af 10. klasse elever ændrer karakter i perioden 1991 til 2003, fra at 80% gik i folkeskolen i 1991 til en andel på 60%.

Langt hovedparten af eleverne er efter afslutning af henholdsvis 9. og 10. klasse under uddannelse

Der er dog en stigende tendens til, at elever ikke umiddelbart efter 9. og 10. klasse kommer i gang med en ungdomsuddannelse (og at elevernes faktiske adfærd adskiller sig fra deres tilkendegivelser ved den fælles tilmelding til ungdomsuddannelserne).

En voksende andel af de unge kommer dog hverken i gang med 10. klasse eller en ungdomsuddannelse

Denne elevgruppe kan entydigt karakteriseres ved, at der er tale om uddannelsesressourcsvage elever. På det faglige plan har de fleste et karaktergennemsnit mellem 0 og 7 eller med uoplyst karakter. Deres forældre har typisk ingen uddannelse, de fleste kommer fra hjem, hvor forældrene er skilt/enlige forsørgere. Der er i denne gruppe en overrepræsentation af piger og elever fra de største byer.

Elever fra specialundervisningsefterskoler er overrepræsenteret blandt de elever, der ikke kommer i gang med en formel ungdomsuddannelse. Mange af disse elever tager et 11. skoleår, eller de går på EGU, produktionsskole, husholdnings- eller højskole, og disse uddannelser klassificeres ikke som ungdomsuddannelser.

10. klasse fremmer en hurtig start på erhvervgymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser

Ca. 25 % af 9. klasse eleverne udsætter starten på de erhvervsfaglige uddannelser ét eller flere år, medens den tilsvarende andel blandt 10. klasse elever "kun" er på 15 %.

På de erhvervgymnasiale uddannelser går næsten alle 10. klasse elever i gang uden ventetid.

Mange med ventetid fuldfører ikke deres ungdomsuddannelse

Især uddannelsesressourcsvage elever har ventetid før ungdomsuddannelsen, og mange fuldfører ikke. Blandt uddannelsesressourcsvage efterskoleelever fuldfører mange dog senere en ungdomsuddannelse trods ventetid.

Fra 1995 til 2003 stiger andelen af unge, der uden ventetid går i gang med en gymnasial uddannelse

Stigningen kan især tilskrives, at flere efterskoleelever (især flere 10. klasse drenge) vælger en gymnasial uddannelse. Efterskoleelevernes andel stiger knap 10 % og især på de erhvervsgymnasiale uddannelser. I folkeskolen er der især en stor andel, der vælger en gymnasial uddannelse, i de største byer og Hovedstadsområdet. Blandt efterskoleeleverne kommer den største andel fra landet og de mindre byer. Især efterskolens 10. klasse er med til at udligne regionale forskelle - ikke mindst forskellen mellem Hovedstadsområdet og det øvrige land. Dog kommer på det seneste en god del af efterskolernes vækst i gymnasial søgning fra kommuner med over 100.000 indbyggere.

10. klasse er med til at sikre, at de unge gennemfører ungdomsuddannelsen. Især elever fra 9. klasse har ét eller flere afbrud specielt på de erhvervsfaglige uddannelser

Sammenlignes fuldførelsesprocenterne for 1991, 1995 og 1999 er det tydeligt, at de mest uddannelsesressourcstærke har højst fuldførelsesprocent. I relation til de gymnasiale uddannelser betyder det, at det går eleverne fra folkeskolens 9. klasse bedst, og efterskolens 10. klasse næstbedst. I relation til de erhvervsfaglige uddannelser betyder 10. klasse mere for gennemførelse end forældrebaggrund.

Fagligt udbytte

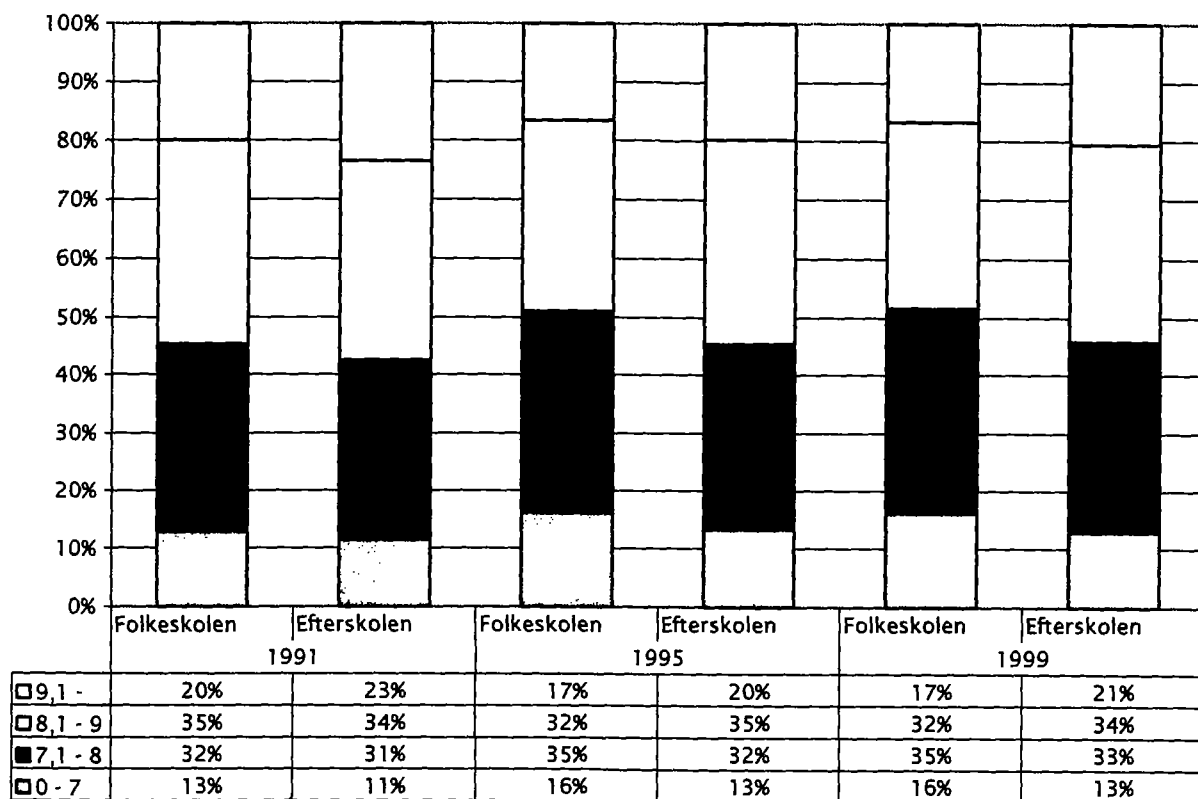
Efterskoleeleverne opnår generelt set højere studentereksamens gennemsnit end elever, der ikke har været på efterskole

Blandt folkeskolens elever, er der meget stor forskel i karaktergennemsnit på elever fra 9. og fra 10. klasse. En stor del af denne forskel skyldes, at eleverne med de bedste karakterer i 9. klasse går direkte videre til gymnasiet uden at tage 10. klasse med.

Efterskoleeleverne opnår næsten samme gymnasiale karaktergennemsnit uanset om de kommer fra 9. eller fra 10. klasse.

Der er en entydig sammenhæng mellem forældrenes højeste uddannelse og elevernes studentereksamen, men med forældre med samme uddannelsesniveau får efterskoleeleverne typisk et højere karaktergennemsnit end folkeskoleeleverne. Denne forskel er mest udpræget blandt elever fra 10. klasse og mindst, når forældrene har videregående uddannelse.

Karakterfordeling - studentereksamen

Tabellen indeholder studentereksamensgennemsnit for samtlige elever, der gik ud af 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999. Det fremgår, at færrest efterskoleelever får de laveste karakterer (0-7) og at flest efterskoleelever får gennemsnit over 9,1 alle årene.

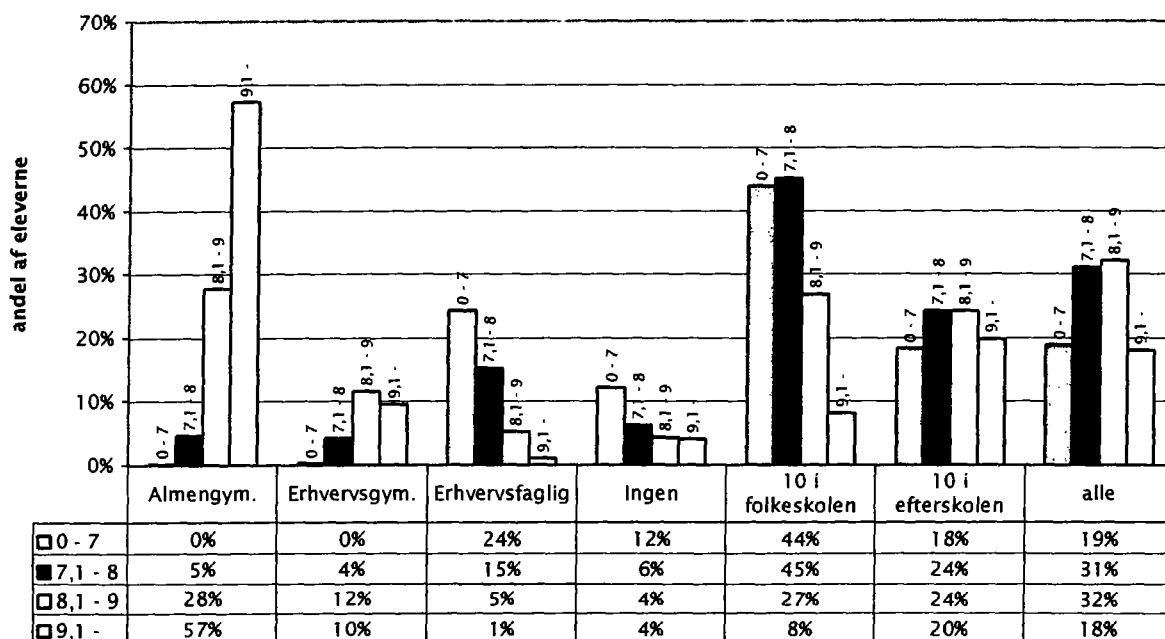

Efterskoleelevernes karaktergennemsnit i 9. klasse er lavere end andre skoleformers. Karakterforskelle kan i vid udstrækning forklares med, at der i efterskolens 9. klasse er betydeligt flere uddannelsesressourcsvage elever end i folkeskolen.

Efterskolens 10. klasse opnår det højeste gennemsnit på 10. klasse prøverne (FS10). Efterskolens 10. klasse har flere uddannelsesressourcstærke elever end folkeskolens, men gennemsnittet skal også ses på baggrund af den følgende konklusion om, at de fagligt bedste fra 9. klasse går direkte videre til en gymnasial uddannelse.

2/3 af de fagligt dygtigste går direkte videre fra 9. klasse til en gymnasial uddannelse. Af den sidste tredjedel går de fleste i 10. klasse på efterskolerne.

Karaktergennemsnit og valg efter 9. klasse

Tabellen viser, at langt de fleste elever, der ved afslutningen af 9. klasse havde et karaktergennemsnit højere end 9, valgte enten en almen-gymnasial eller erhvervsgymnasial uddannelse. Endvidere at langt de fleste elever med de laveste karaktergennemsnit valgte at tage 10. klasse med og typisk at tage 10. klasse i folkeskolen. Eleverne med de laveste karakterer er også overrepræsenteret blandt de elever, der ikke vælger uddannelse efter 9. klasse.

Notat Sophus Bang Nielsen

Hvordan går det eleverne efter 9. og 10. klasse

Efterskoleforeningen

Efterskolernes Sekretariat
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskole.dk
www.efterskole.dk

Dato
09.09.2005

Efterskoleforeningen har tidligere offentliggjort notater om valg af ungdomsuddannelse efter 9. og 10. klasse. Heri er der redegjort for Efterskoleforeningens undersøgelse baseret på data fra Danmarks Statistik. I indeværende notat fremstilles, dels hvordan eleverne klarede ungdomsuddannelserne, og dels hvordan det efterfølgende er gået eleverne i uddannelsessystemet. Der indgår data om elever, der forlod 9. eller 10. klasse i 1991, 1995 og 1999.

Fuldført ungdomsuddannelse

Der er to uddannelsespolitiske målsætninger at forholde sig til:

- Dels et ønske om, at flest mulig af en ungdomsårgang fuldfører en ungdomsuddannelse.
- Dels et ønske om, at de unge tidligst muligt kommer i gang med en ungdomsuddannelse.

Efterskoleforeningens undersøgelse af de unges forløb efter 9. og 10. klasse viser tydeligt, at der kan være en modsætning mellem disse to målsætninger. Målsætningen om, at unge går i gang med ungdomsuddannelsen direkte efter 9. klasse kan for mange betyde, at de ikke gennemfører ungdomsuddannelsen.

Fuldført videregående uddannelse

Den uddannelsespolitiske målsætning er også her, at unge skal hurtigst muligt i gang med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, så de kan blive en del af arbejdsmarkedet.

I forhold til de kort og mellemlange uddannelser viser undersøgelsen, at elever fra 10. klasse har betydelig større fuldførelsesprocent og kommer hurtigere igennem den valgte uddannelse, end unge, der gik ud af 9. klasse. Undersøgelsen har for kort et tidsperspektiv til at belyse, hvordan det går eleverne på de lange videregående uddannelser.

Indholdsfortegnelse

Hvordan går det eleverne efter 9. og 10. klasse.....	1
Fuldført ungdomsuddannelse	1
Fuldført videregående uddannelse.....	1
1.1. Forløb på ungdomsuddannelserne	2
1.2. Ventetid i forbindelse med ungdomsuddannelser.....	3
1.3. Afbrydelse af ungdomsuddannelse/skift af forløb	3
1.4. Fagligt udbytte på ungdomsuddannelserne.....	3
2.1. Forløb på videregående uddannelser.....	4
Bilag - tabel og forklaring:.....	6

1.1.	Forløb på ungdomsuddannelser.....	6
	Tabel 1: Fuldførelsesprocenter for afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:.....	6
1.2.	Ventetid i forbindelse med ungdomsuddannelser.....	7
	Tabel 2: Elever med ventetid før ungdomsuddannelserne.....	7
	Tabel 3: Andel af elever, der fuldfører ungdomsuddannelserne trods ventetid.....	8
1.3.	Afbrydelse/skift af forløb.....	8
	Tabel 4: Elever med afbrydelser/brud på ungdomsuddannelserne.....	8
	Tabel 5: Elever, der fuldfører trods ét eller flere afbrud/skift.....	9
1.4.	Fagligt udbytte på ungdomsuddannelserne.....	10
	Tabel 6: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen.....	10
	Tabel 7: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen i forhold til forældrenes uddannelsesniveau.....	12
	Tabel 8: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen i forhold til forældrenes uddannelsesniveau.....	13
	Tabel 9: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen, opgjort efter elevernes køn. Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:.....	13
2.1.	Forløb på videregående uddannelser.....	14
	Tabel 10: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af alle:.....	14
	Tabel 11: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling på erhvervsqualificerende status:.....	15
	Tabel 12: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af på skoleform.....	16
	Tabel 13: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af på skoleform.....	17
2.1.1.	Betydning af forældrenes uddannelsesniveau.....	18
	Tabel 14: Uddannelsesstatus 10 år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus og forældres højeste uddannelsesniveau:.....	18
	Tabel 15: Uddannelsesstatus 10 år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus, skoleform og forældres højeste uddannelsesniveau:.....	19
2.1.2.	Betydning af forældres civilstand.....	20
	Tabel 16: Uddannelsesstatus 10 år og 3 måneder efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus, skoleform og forældres civilstand:.....	20
2.1.3.	Ventetid på videregående uddannelse.....	21
	Tabel 17: Ventetid før videregående uddannelse, status for elever, der afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på ventetid inden for videregående uddannelser og skoleform:.....	21
2.1.4.	Ventetid og fuldførelse.....	23
	Tabel 18: Ventetid og uddannelsesstatus på videregående uddannelse for elever fra 1991 10. år og 3 mdr. senere:.....	23

1.1. Forløb på ungdomsuddannelserne

1. Langt de fleste unge går i gang med en ungdomsuddannelse – men de fleste er efter 9. klasse omkring 10. klasse, før de påbegynder en ungdomsuddannelse.
2. En stor andel af de unge fuldfører ikke den første ungdomsuddannelse, de går i gang med. Fuldførelsesprocenten er på især erhvervsfaglige uddannelser betydelig større, når de unge forinden har taget 10. klasse (bilagstabel 1).
 - a. Knap 90% af 9. klasse eleverne fuldfører en almengymnasial uddannelse, mod knap 80% blandt 10. klasse eleverne. Lavest fuldførelse har de uddannelsesressourcesvage elever fra folkeskolens 10. klasse og efterskolens 9. klasse.

- b. *En faldende andel - nu knap 80% - fuldfører en erhvervsgymnasial uddannelse. Her er der ingen særlig forskel mellem 9. og 10. klasse, men især uddannelsesressourcsvage elever fra efterskolerne 9. klasse har lavere fuldførelsesprocent.*
- c. *Knap halvdelen af 10. klasse eleverne fuldfører en erhvervsuddannelse, medens fuldførelsesprocenten og hastigheden blandt 9. klasse elever er 5->10% lavere. Elever fra specialundervisningsefterskoler klarer sig næsten lige så godt som de øvrige elever på erhvervsuddannelserne.*

Undersøgelsen er baseret på Danmarks Statistiks registre. Det er derfor ikke muligt at bedømme, hvilken indflydelse elevernes evner og lyst m.v. har haft på fuldførelsesprocenterne. På erhvervsuddannelsesområdet spiller udbuddet af lære- og praktikpladser ligeledes en stor rolle for fuldførelsen, hvilket heller ikke kan belyses ved hjælp af disse statistikker.

Det er korrekt og ubestrideligt, at elever, der tager 10. klasse, bruger et år mere på deres grunduddannelse, men det er også tydeligt, at dette år for mange af eleverne er med til at øge deres muligheder for at gennemføre en efterfølgende ungdomsuddannelse.

1.2. Ventetid i forbindelse med ungdomsuddannelser

3. Ventetiden mellem 9. eller 10. klasse og påbegyndelse af ungdomsuddannelse er faldende, og især blandt 10. klasse elever (bilagstabel 2 og 3).
4. Der er markant mindre ventetid med at gå i gang med en erhvervsgymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse, hvis eleven kommer fra 10. klasse.
 - a. *25% af eleverne fra 9. klasse med intention om at gå i gang med en erhvervsfaglig uddannelse udsætter starten ét eller flere år.*
 - b. *Især uddannelsesressourcsvage elever har ventetid.*
 - c. *Især elever fra efterskolerne 9. klasse gennemfører trods ventetid efterfølgende en ungdomsuddannelse.*

Der er en stor andel elever - især på de erhvervsrettede uddannelser - der har et afbrudt uddannelsesforløb, fordi de gik ud af 9. klasse uden umiddelbart at komme i gang med den ønskede uddannelse.

1.3. Afbrydelse af ungdomsuddannelse/skift af forløb

5. Fra 1991 til 1999 stiger andelen af unge, der har mindst en afbrydelse eller skift af ungdomsuddannelse (bilagstabel 4).
 - a. *Brud forekommer hyppigst på de erhvervsfaglige uddannelser, og det er især unge fra uddannelsesressourcsvage hjem, der har brud.*
 - b. *På de erhvervsfaglige uddannelser er der flere brud blandt elever fra 9. klasse end blandt elever fra 10. klasse, medens elever fra folkeskolens 9. klasse har færrest brud på de almengymnasiale uddannelser.*
6. Fra 1991 til 1999 stiger andelen af unge, der gennemfører især en gymnasial uddannelse trods brud (bilagstabel 5).
 - a. *Især elever fra 10. klasse gennemfører en gymnasial uddannelse trods brud.*
 - b. *På erhvervsuddannelserne fuldfører få, hvis de har haft et brud.*

1.4. Fagligt udbytte på ungdomsuddannelserne

7. Efterskoleelevernes karaktergennemsnit ved studentereksamenen er højere end folkeskoleelevernes til trods for, at 2/3 af de fagligt dygtigste elever fravalgte efterskolen til fordel for at gå direkte i gymnasiet efter 9. klasse (bilagstabel 6).
 - a. *Blandt folkeskoleeleverne får elever fra 10. klasse væsentlig dårligere karaktergennemsnit end elever fra 9. klasse.*
 - b. *Forskellen i karakterer er derfor især stor mellem elever fra 10. klasse i folkeskolen og efterskoleelever (uanset klassetrin).*
 - c. *Forskellen mellem efterskolepopulationen og "tvillingepopulationen" er betydelig større end forskellen mellem efterskole og folkeskole, hvilket indikerer, at efterskoleelevernes højere studentereksamen udgør en tydelig efterskoleeffekt.*
8. Hvis forældrene har samme uddannelsesniveau vil efterskoleeleverne typisk få et højere karaktergennemsnit end folkeskoleeleverne (bilagstabel 7 og 8).

- a. Forskellen er mest udpræget blandt elever fra 10. klasse og mindst, når forældrene har en videregående uddannelse.
 - b. For alle elever er der en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og karaktergennemsnit ved studentereksamen, men sammenhængen er mindre ud-talt blandt efterskoleelever end blandt folkeskoleelever.
9. I 1991 og til dels i 1995 var der en tendens til at drenge fik højere studentereksamens-gennemsnit end piger, medens pigerne klarer sig bedst i 1999 (bilagstabel 9).
- a. Kønsforskellen adskiller sig markant fra karaktererne i grundskolen, hvor pigerne får højere karakterer end drengene.
 - b. Især blandt pigerne er der en stor forskel mellem efterskolepopulationen og "tvil-lingepopulationen", indicerende en tydelig effekt af efterskoleopholdet.

Det er interessant, at efterskoleeleverne får højere studentereksamensgennemsnit end folkeskoleeleverne, når efterskoleeleverne ved FSA i 9. klasse lå klart under folkeskoleelevernes gennemsnit, og i betragtning af, at hovedparten af de fagligt dygtigste elever går direkte fra 9. klasse til gymnasiet.

2.1. Forløb på videregående uddannelser

10. Elever, der i 1991 gik ud af 10. klasse har betydelig større fuldførelsesprocent på de valgte erhvervs- og videregående uddannelser, end elever, der gik ud af 9. klasse (bilagstabel 10 og især 11, og opgjort på skoleformer i tabel 12-13).
- a. 10. klasse eleverne fuldfører den valgte uddannelse hurtigere end eleverne fra 9. klasse - det gælder især de erhvervsfaglige uddannelser.
 - b. Især er der en større andel fra 10. klasse, der efter 10 år og 3 mdr. har fuldført en kort/mellemlang uddannelse.
 - c. Lidt flere 9. klasse end 10. klasse elever påbegynder en lang videregående ud-dannelse.
 - d. En lidt større andel fra 10. klasse afbryder de videregående uddannelser.
 - e. Der er kun få betydningsfulde forskelle i uddannelsesstatus mellem skoleformerne.
11. Der er en tæt sammenhæng mellem forældrenes højeste uddannelsesniveau og elevernes valg af erhvervsuddannelse, men 10. klasse er med til at reducere betydningen af foræl-drenes uddannelse (bilagstabel 14 og 15).
- a. 10. klasse og især efterskolernes 10. klasse er med til at skabe mønsterbrydere - elever, der trods forældrenes lave uddannelsesniveau giver sig i kast med en vide-regående uddannelse - og her især de korte/mellemlange uddannelser.
 - b. Det er især elever fra folkeskolens 9. klasse, der går i gang med en lang videre-gående uddannelse, men kun hvis deres forældre har en videregående uddannel-se.
12. Betydningen af forældrenes civilstand er stor i forbindelse med valg og fuldførelse af ung-domsuddannelserne, men slår især blandt efterskoleeleverne også kraftigt igennem ved valg af erhvervsfaglig eller videregående uddannelse (bilagstabel 16).
- a. 10. klasse efterskoleelever fra brudte hjem klarer sig dog bedre end de, der kom fra 9. klasse. Uanset forældrenes civilstand klarer efterskolernes 10. klasse ele-verne sig bedre end 9. klasse.
13. Hver femte elev har ventetid før de går i gang med en kort/mellemlang videregående ud-dannelse, og hver fjerde elev har ventetid før en lang videregående uddannelse (bilagsta-bel 17 og 18).
- a. Efterskoleeleverne har uanset afgangsklasse større ventetid end folkeskoleelever, men alligevel fuldfører en højere andel af efterskoleeleverne hurtigere end folke-skoleeleverne en kort/mellemlang videregående uddannelse.
 - b. Elever fra folkeskolen med højt gymnasialt karaktergennemsnit har mindre vente-tid, før de går i gang med en videregående uddannelse, end elever med lavt gen-nemsnit. En tilsvarende forskel kan ikke påvises blandt efterskoleeleverne.
 - c. Hvis folkeskoleelevernes forældre har en videregående uddannelse, er der stor sandsynlighed for, at deres børn kommer sent i gang med især en lang videregå-ende uddannelse, hvorimod børn af forældre med kort eller ingen uddannelse

- kommer hurtigst i gang med såvel korte som lange videregående uddannelser. En tilsvarende sammenhæng kan ikke påvises blandt efterskoleeleverne.
- d. Generelt viser analysen, at de mest uddannelsesressourcesvage elever er underrepræsenteret på de videregående uddannelser, men at de kommer hurtigst i gang, hvis de vælger en af disse uddannelser. Modsvarende er det især de uddannelsesressourcestærke elever, der tillader sig at vente med at gå i gang med en videregående uddannelse.
 - e. Især blandt de elever, der har haft ventetid på mere end 2 år mellem ungdomsuddannelse og videregående uddannelse, er der mange der afbryder deres uddannelse. Der er flere 10. klasse end 9. klasse elever, der afbryder deres uddannelse.
 - f. På de længere videregående uddannelser er fuldførelsesandelen størst blandt 9. klasse elever, der ikke har haft ventetid, medens den blandt 10. klasseelever er ens uanset om elever har kort eller mellemlang ventetid.
 - g. Der er især blandt elever fra 10. klasse flest afbrud blandt de unge, der påbegyndte uddannelsen umiddelbart efter ungdomsuddannelsen.

Der er interessant, at elever fra uddannelsesressourcesvage hjem har mindst ventetid, men også er mest sårbare i relation til fuldførelse, hvis de får afbrud. Elever fra uddannelsesressourcestærke hjem er mere tilbøjelige til at have længere ventetid. Interessant er det også, at afbrydelsesfrekvensen på de videregående uddannelser er høj blandt de elever, der går i gang umiddelbart efter ungdomsuddannelsen.

Notat Sophus Bang Nielsen

I det efterfølgende bilag bringes de væsentligste tabeller til belysning af ovenanførte summariske referat af undersøgelsen. Herudover findes en lang række yderligere bilagstabeller, der af hensyn til overskueligheden ikke er medtaget i notatet, men som vil kunne stilles til rådighed for interesserede. Bl.a. er regionale og urbaniseringsmæssige forskelle belyst, og her er der meget store forskelle mellem folkeskole og efterskole. Når disse forskelle kun i begrænset omfang er inddraget i indeværende analyse, hænger det sammen med, at fokus har været på forskelle mellem 9. og 10. klasse og kun i mindre grad forskelle mellem folke- og efterskole.

Undersøgelsen er baseret på data fra Danmarks Statistik, men ansvaret for tabeller og analyser er helt og holdent Efterskoleforeningens. Der kan efter aftale med Efterskoleforeningen gives adgang til yderligere analyse af data.

Bilag – tabel og forklaring:

1.1. Forløb på ungdomsuddannelser

Tabel 1: Fuldførelsesprocenter for afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991	1995	1999	
	Fuldført	Fuldført	Fuldført	I gang
Almengymnasial uddannelse				
Folkeskole – 9. klasse	89%	90%	88%	1%
Efterskole – 9. klasse	83%	78%	80%	1%
Folkeskole – 10. klasse	79%	81%	76%	2%
Efterskole – 10. klasse	81%	83%	81%	1%
Erhvervsgymnasial uddannelse				
Folkeskole – 9. klasse	90%	84%	79%	2%
Efterskole – 9. klasse	84%	74%	64%	1%
Folkeskole – 10. klasse	84%	78%	77%	1%
Efterskole – 10. klasse	86%	76%	79%	1%
Erhvervsuddannelser (ekskl. SOSU)				
Folkeskole – 9. klasse	40%	45%	18%	21%
Efterskole – 9. klasse	38%	40%	15%	20%
Folkeskole – 10. klasse	46%	51%	26%	18%
Efterskole – 10. klasse	42%	48%	25%	19%
Specialefterskoler – 9. klasse	36%	41%	18%	19%
Specialefterskoler – 10. klasse	27%	41%	18%	24%

Forklaring til tabel: Eleverne er grupperet efter den afgangsklasse (9. eller 10.), de afsluttede i 1991, 1995 og 1999. For alle tre årgange er der elever, der fortsat er "i gang" med ungdomsuddannelsen, men tallene er størst og dermed mest relevante for 1999. Dog er der især indenfor erhvervsuddannelserne også i 1991 og 1995 elever, der fortsat er "i gang".

Elever efter 9. klasse:

Knap 90% af alle de elever, der går i gang med en almen gymnasial uddannelse fuldfører den, medens andelen, der gennemfører en erhvervsgymnasial uddannelse er ca. 80%. Blandt 9. klasse efterskoleeleverne er gennemførelsesprocenten imidlertid ca. 10% lavere.

Fuldførelsesprocenten på erhvervsuddannelserne er betydelig lavere. For samtlige afgangselever fra 9. klasser var den i 1991 40% og i 1995 44% (blandt efterskoleelever 38% og 40%). Blandt afgangseleverne fra 1999, havde 17% af alle fuldført og 21% var i gang (tallene for efterskoleeleverne var næsten de samme), og derfor kan procenten nå op på næsten samme niveau, uden at den bliver imponerende.

De relativt få elever, der går i gang med en SOSU uddannelse har en relativt noget højere gennemførelsesprocent – ca. 65% uanset skoleform i 1991 og 1995, men procenten er meget lavere for 1999, hvor afbrydelsesfrekvensen er steget meget.

Elever efter 10. klasse:

Efter 10. klasse er det mellem 80 og 85% af eleverne, der fuldfører en gymnasial uddannelse og her er fuldførelsesprocenten 3-5 % højere blandt efterskoleeleverne end blandt folkeskoleeleverne. På erhvervsuddannelserne er fuldførelsen for 1991 og 1995 45-50%, og andelen af fuldførte i 1999 er ca. 10% større end blandt 9. klasse afgangseleverne. Også blandt SOSU uddannelseseleverne er fuldførelsesprocenten højere (70-80%). På erhvervsuddannelserne er der ingen systematisk forskel på efterskoleelever og øvrige.

1.2. Ventetid i forbindelse med ungdomsuddannelser

Tabel 2: Elever med ventetid før ungdomsuddannelserne.
Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991			1995			1999		
Almengymnasial uddannelse									
Ventetidens længde i måneder	0-12	13-24	25-	0-12	13-24	25-	0-12	13-24	25-
Folkeskole - 9. klasse	92%	6%	2%	94%	6%	1%	94%	6%	1%
Efterskole - 9. klasse	87%	8%	5%	90%	8%	2%	91%	8%	1%
Folkeskole - 10. klasse	85%	11%	4%	88%	10%	2%	91%	7%	2%
Efterskole - 10. klasse	80%	14%	6%	85%	12%	3%	90%	8%	2%
Erhvervgymnasial uddannelse									
Folkeskole - 9. klasse	91%	8%	1%	92%	7%	1%	90%	9%	1%
Efterskole - 9. klasse	85%	12%	3%	87%	12%	1%	90%	10%	0%
Folkeskole - 10. klasse	94%	5%	1%	94%	5%	1%	95%	4%	1%
Efterskole - 10. klasse	91%	8%	1%	94%	4%	1%	96%	4%	0%
Erhvervsfaglig uddannelse (ekskl. SOSU)									
Folkeskole - 9. klasse	76%	15%	9%	75%	14%	11%	76%	18%	6%
Efterskole - 9. klasse	71%	16%	13%	69%	18%	13%	71%	20%	9%
Folkeskole - 10. klasse	84%	11%	5%	85%	9%	7%	85%	10%	5%
Efterskole - 10. klasse	79%	13%	8%	78%	13%	9%	84%	11%	5%

Forklaring til tabel: Den første kolonne indenfor hver årgang viser, hvor stor en andel af eleverne, der umiddelbart efter afsluttet 9. eller 10. klasse kom i gang med en ungdomsuddannelse uden ventetid, medens de følgende kolonner illustrerer, hvor stor en andel af eleverne, der "tøvede". Med rødt er markeret, hvordan 6% af de elever, der i 1991 gik ud af 10. klasse på en efterskole, ventede 2 år, før de kom i gang med en ungdomsuddannelse.

Sammenligner vi situationen i 1991 med den i 1999, ses en reduktion i ventetiden med at gå i gang med en ungdomsuddannelse efter 9. og 10. klasse. Især bliver der færre fra efterskolerne 10. klasse, der ikke umiddelbart kommer i gang med en almen gymnasial uddannelse, og der er en imponerende stor andel unge. Paratheden til umiddelbart at gå i gang med en erhvervgymnasial uddannelse er meget stor - ikke mindst blandt elever fra 10. klasse.

Smertensbarnet er tydeligvis de erhvervsfaglige uddannelser. Her er forskellen mellem 9. og 10. klasse eleverne til gengæld meget markant hele perioden igennem, idet 25% af eleverne fra 9. klasse med intention om at gå i gang med en erhvervsfaglig uddannelse udsætter starten ét eller flere år, medens det kun er 15% af 10. klasse eleverne, der har en sådan udsættelse.

Ventetid er især bestemt af forældrenes uddannelsesniveau. Har forældrene kun grunduddannelse eller ingen uddannelse, er der 20% flere af deres børn, der har ét eller flere års ventetid før ungdomsuddannelsen, sammenlignet med elever, hvis forældre har enten en erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse. Forskellene er mest udpræget blandt efterskoleeleverne og mindst blandt elever i folkeskolens 10. klasse.

Endelig kan vi vurdere elevernes mulighed for at fuldføre, hvis de har ventetid. Det er relativt få, der fuldfører en gymnasial uddannelse, hvis de venter mere end 2 år med at gå i gang, men der er dog især for årgang 1991 mere end 5% af efterskoleeleverne fra både 9. og 10. klasse, der efter en pause på 2 eller 3 år fuldfører en almen gymnasial uddannelse, og der er 13-14% af 9. klasse efterskoleeleverne, der i 1991 og 1995 fuldfører trods et års ventetid.

På de erhvervsfaglige uddannelser er der mange elever især fra 9. klasse med ventetid. Det viser sig imidlertid, at der faktisk er en pæn andel af de elever, der har ventetid, der efterfølgende fuldfører. Især afgangselever fra efterskolerne 9. og 10. klasse formår trods ventetid i op til 2 år efterfølgende at fuldføre en erhvervsfaglig uddannelse.

Tabel 3: Andel af elever, der fuldfører ungdomsuddannelserne trods ventetid. Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991	1995	1999
Fuldført trods ventetid			
Almengymnasial uddannelse			
Folkeskole - 9. klasse	8%	6%	5%
Efterskole - 9. klasse	7%	9%	8%
Folkeskole - 10. klasse	13%	11%	7%
Efterskole - 10. klasse	■	13%	8%
Erhvervgymnasial uddannelse			
Folkeskole - 9. klasse	9%	7%	7%
Efterskole - 9. klasse	17%	14%	8%
Folkeskole - 10. klasse	6%	5%	4%
Efterskole - 10. klasse	8%	5%	3%
Erhvervsfaglig uddannelse (ekskl. SOSU)			
Folkeskole - 9. klasse	23%	19%	2%
Efterskole - 9. klasse	25%	24%	3%
Folkeskole - 10. klasse	16%	12%	1%
Efterskole - 10. klasse	21%	17%	1%

Forklaring til tabel: I denne tabel har vi eksempelvis sagt, at af de 2119 elever, der i 1991 efter at have afsluttet 10. klasse på en efterskole efterfølgende fuldførte en gymnasial uddannelse, havde 397 eller 19% (markeret med rødt) ventetid før de fuldførte. Kolonnen med tal for 1999 skal tages med det forbehold, at det kan forventes, at betydelig flere, som har haft ventetid, senere vil fuldføre.

Tabellen understreger, at selv om det kan være ønskeligt, at ungdomsuddannelserne gennemføres uden ventetid, er der en stor - og på de erhvervsfaglige uddannelser - meget stor del af eleverne, der fuldfører efter nogen ventetid. Frygten for, at ventetid skulle betyde, at eleverne aldrig fuldfører en ungdomsuddannelse, kan således reduceres.

1.3. Afbrydelse/skift af forløb

Tabel 4: Elever med afbrydelser/brud på ungdomsuddannelserne. Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991		1995		1999	
Antal brud						
Almengymnasial uddannelse						
Antal brud	1	2-	1	2-	1	2-
Folkeskole - 9. klasse	12%	4%	14%	5%	13%	6%
Efterskole - 9. klasse	■	■	19%	9%	16%	11%
Folkeskole - 10. klasse	20%	8%	21%	9%	21%	12%
Efterskole - 10. klasse	18%	8%	19%	8%	18%	9%
Erhvervgymnasial uddannelse						
Folkeskole - 9. klasse	19%	3%	18%	7%	27%	13%
Efterskole - 9. klasse	23%	5%	21%	13%	21%	29%
Folkeskole - 10. klasse	22%	4%	23%	9%	32%	14%
Efterskole - 10. klasse	23%	5%	24%	10%	28%	13%
Erhvervsfaglig uddannelse (ekskl. SOSU)						
Folkeskole - 9. klasse	42%	20%	36%	21%	49%	33%
Efterskole - 9. klasse	39%	26%	39%	23%	48%	38%
Folkeskole - 10. klasse	38%	18%	34%	18%	46%	28%
Efterskole - 10. klasse	39%	22%	34%	21%	47%	29%

Forklaring til tabel: Af en samlet elevmasse på 5371, der i 1991 gik ud af efterskolernes 9. klasse, går 565 i gang med en almen gymnasial uddannelse. Heraf fuldfører 436 en almen gymnasial uddannelse uden afbrud undervejs, medens yderligere 33 fuldfører med ét eller flere afbrud/skift undervejs. Med rødt er markeret, hvordan 89 (16%) af de oprindelige 565 har ét afbrud/skift, og hvordan 40 (7%) har 2 eller flere afbrud/skift. Blandt de 89 plus 40 elever med afbrud/skift er der nogen, der gennemfører, medens andre afbryder ungdomsuddannelsen.

Tabel 4 viser, hvordan en meget stor andel af eleverne på ungdomsuddannelserne afbryder og skifter mellem ungdomsuddannelserne. Dette fænomen gør sig især gældende på de erhvervsfaglige uddannelser. På de gymnasiale uddannelser er der flest skift blandt elever fra 10. klasse, medens der på de erhvervsfaglige uddannelser er flest blandt elever fra 9. klasse.

Tabel 5: Elever, der fuldfører trods ét eller flere afbrud/skift.

Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991	1995	1999
	Fuldført trods afbrud		
Almengymnasial uddannelse			
Folkeskole - 9. klasse	5%	9%	8%
Efterskole - 9. klasse	7%	8%	9%
Folkeskole - 10. klasse	9%	13%	13%
Efterskole - 10. klasse	■	11%	10%
Erhvervsgymnasial uddannelse			
Folkeskole - 9. klasse	13%	11%	24%
Efterskole - 9. klasse	14%	12%	22%
Folkeskole - 10. klasse	11%	13%	30%
Efterskole - 10. klasse	16%	13%	26%
Erhvervsfaglig uddannelse (ekskl. SOSU)			
Folkeskole - 9. klasse	5%	4%	2%
Efterskole - 9. klasse	7%	6%	4%
Folkeskole - 10. klasse	5%	5%	3%
Efterskole - 10. klasse	6%	6%	4%

Forklaring til tabel: 2119 elever, der i 1991 gik ud af 10. klasse, fuldfører en almengymnasial uddannelse. 1955 (92,3%) gennemfører uden afbrydelse, medens 146 (6,9%) har ét skift/afbrud undervejs og 18 (0,9%) har 2 eller flere skift/afbrud undervejs - tilsammen 8% her markeret med rødt.

En meget stor del af eleverne har afbrydelser/skift af uddannelsesvalg i løbet af deres ungdomsuddannelse, men formår alligevel at fuldføre uddannelsen.

Tabellen viser, at det især er eleverne på de erhvervsgymnasiale uddannelser, der før de får huen på, har været igennem studieskift. På de almengymnasiale uddannelser er der ofte tale om et skift mellem HF og anden almengymnasial uddannelse.

På de erhvervsfaglige uddannelser, hvor fuldførelsesprocenten er lav, er det tydeligt, at brud og skift af uddannelsesvalg kun i begrænset omfang øger fuldførelsesprocenten.

Hvor der i forbindelse med ventetid var stor forskel mellem elever, hvis forældre kun havde grundskole/ingen uddannelse og øvrige elever, er situationen omkring brud den, at afbrydelsesfrekvensen er markant højere blandt elever, hvis forældre enten kun har grunduddannelse/ingen uddannelse eller har erhvervsuddannelse, medens elever med forældre med videregående uddannelse kommer gennem ungdomsuddannelserne uden afbræk. Forklaringen herpå er især, at børn af forældre med en videregående uddannelse især går på de almengymnasiale uddannelser, hvor afbrydelsesfrekvensen er lavest.

1.4. Fagligt udbytte på ungdomsuddannelserne

Vi har mulighed for at se, hvordan det gik eleverne på afgangsårgangene 1991, 1995 og 1999 til den almengymnasiale studentereksamen. Ved vurdering af karaktererne skal man erindre, at der især i 1991 og 1995 var flere uddannelsesressourcesvage elever i efterskolen end i folkeskolen. Ved sammenligning af karakterer for elever, der er gået ud af 9. og ud af 10. skal man endvidere være opmærksom på, at mange af de elever, der fx i 1991 gik ud af 9. klasse efterfølgende tog 10. klasse, før de gik i gang med den gymnasiale uddannelse. Med henvisning til, at tal for 2003 årgangen tydeligt viser, at eleverne med de højeste karaktergennemsnit går direkte fra 9. klasse til en gymnasial uddannelse, forventes en tilsvarende tendens også at have gjort sig gældende i de tidligere årgange. Det skaber selv sagt en forventning om, at især studentereksamen karakterniveauet for elever fra folkeskolens 9. klasse vil være højere, end for de øvrige elever.

Tabel 6: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen.

Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991			1995			9. kl.	10./11.	Alle
	9. kl.	10./11.	alle	9. kl.	10./11.	alle			
Folkeskolen									
0 - 7	11%	18%	13%	15%	21%	16%		21%	
7,1 - 8	31%	37%	32%	34%	39%	35%		40%	
8,1 - 9	36%	31%	35%	33%	30%	32%		29%	
9,1 -	22%	14%		19%	11%	17%		10%	
	100%	100%	100%	100%	100%	100%		100%	
Efterskolen									
0 - 7	11%	12%	11%	14%	13%	13%		13%	
7,1 - 8	28%	33%	31%	32%	32%	32%		33%	
8,1 - 9	35%	34%	34%	34%	35%	35%		33%	
9,1 -	25%	22%	23%	20%	20%	20%		20%	
	100%	100%	100%	100%	100%	100%		100%	
Tvilling									
0 - 7	12%	16%	14%	15%	19%	17%		19%	
7,1 - 8	35%	37%	36%	34%	37%	36%		40%	
8,1 - 9	33%	32%	33%	34%	32%	33%		30%	
9,1 -	20%	16%	18%	17%	12%	14%		11%	
	100%	100%	100%	100%	100%	100%		100%	

Forklaring til tabel: I forspalten er anført karakterintervaller. I kolonnerne "alle" indgår såvel elever, der er gået ud af 9. som ud af 10. de pågældende år. Med rødt er markeret, at 20% af de elever, der i 1991 forlod enten folkeskolens 9. eller 10. klasse efterfølgende fik et studentereksamen gennemsnit på over 9.

"Tvilling-populationen" er sammensat, så den afspejler efterskolegruppen i henseende til køn, alder, familiebaggrund og geografi, men eleverne har ikke været på efterskole. Det er derfor rimeligt at anskue en stor del af forskellene mellem efterskole og tvillingpopulation som "effekt" af efterskoleopholdet.

Det fremgår meget tydeligt af tabel 6, at de elever, der har været omkring efterskolen får betydelig bedre karakterer i det almengymnasiale gymnasium end de elever, der ikke har været på efterskole.

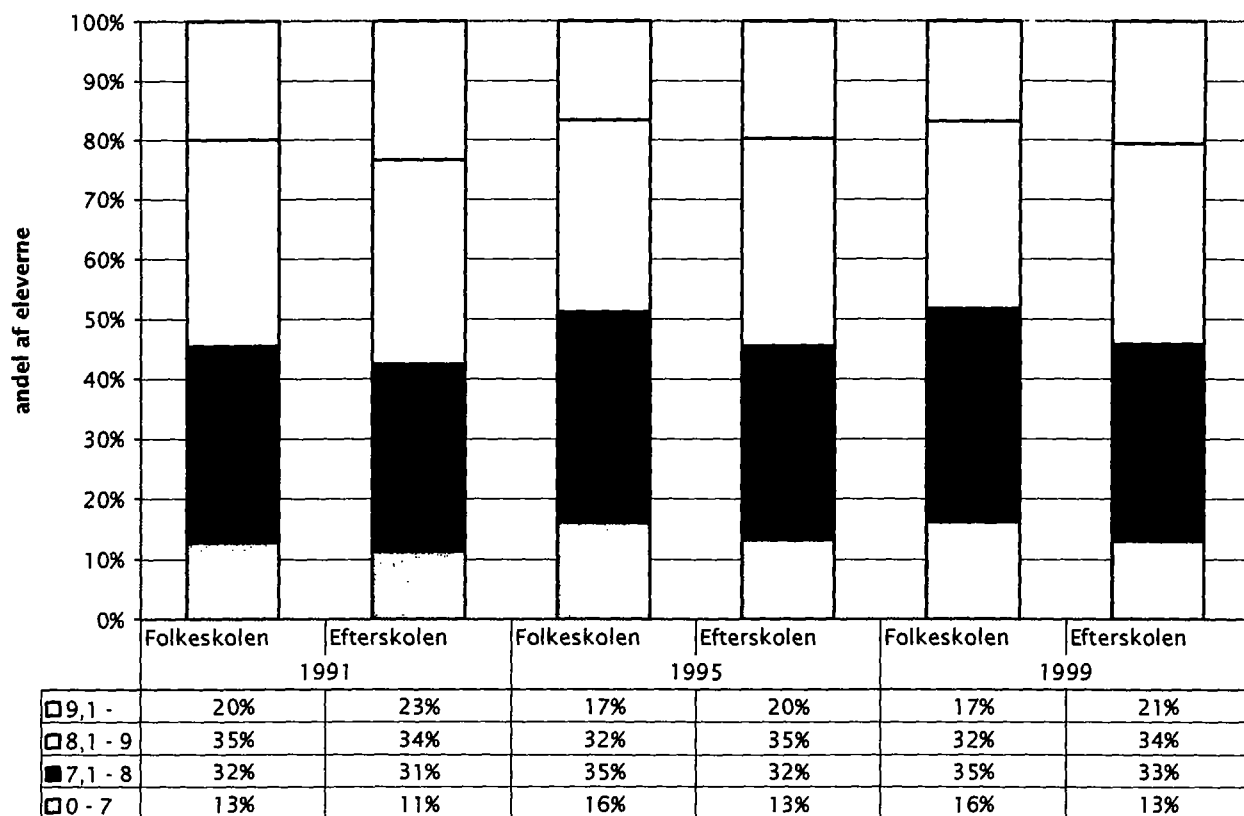
Mest markant er forskellen, når man sammenligner elever fra de to skoleformers 10. klasse, men uanset afgangsklasse er det alle årene tydeligt, at der er flere efterskoleelever, der får de højeste karaktergennemsnit og færre, der får de laveste.

Sammenlignes med tvillingepopulationen bliver forskellen endnu mere udtalt. Det var forventet, at afgangselever fra folkeskolens 9. klasse skulle få de højeste gennemsnit, men tabellen viser, at der kun i 1991 kan konstateres et lille plus, og at karaktererne fra de elever, der forlod efterskolens 10. klasse er fuldt på niveau eller en anelse bedre.

Højest karakterniveau opnår elever, der i 1999 gik ud af efterskolens 9. klasse, men en stor del af denne gruppe har efterfølgende gået i 10. klasse på en efterskole, før de gik i gang med den gymnasiale uddannelse.

Karakterfordeling - studentereksamen

Tabel 7: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen i forhold til forældrenes uddannelsesniveau.**Afgangselever fra 9. klasse i 1991, 1995 og 1999:**

	1991			1995			1999		
	FS	ES	TV	FS	ES	TV	FS	ES	TV
Afgang fra 9. klasse - forældre med grundskole uddannelse/uoplyst									
0 - 7	17%	15%	14%	23%	21%	21%	23%	20%	20%
7,1 - 8	37%	27%	43%	40%	38%	38%	39%	42%	42%
8,1 - 9	31%	36%	30%	28%	28%	28%	28%	26%	26%
9,1 -	15%	22%	13%	10%	13%	11%	11%	13%	13%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Afgang fra 9. klasse - forældre med erhvervsfaglig uddannelse									
0 - 7	15%	15%	16%	18%	19%	18%	18%	16%	16%
7,1 - 8	36%	32%	36%	38%	36%	39%	39%	40%	40%
8,1 - 9	34%	35%	33%	34%	32%	31%	31%	31%	31%
9,1 -	15%	18%	16%	15%	13%	13%	13%	13%	13%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Afgang fra 9. klasse - forældre med videregående uddannelse									
0 - 7	8%	8%	8%	10%	9%	10%	10%	10%	10%
7,1 - 8	26%	26%	31%	29%	31%	29%	29%	30%	30%
8,1 - 9	38%	35%	34%	36%	37%	35%	35%	33%	33%
9,1 -	18%	18%	18%	25%	22%	26%	26%	27%	27%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Forklaring til tabel: Tabellen indeholder kun elever, der er gået ud af 9. klasse i 1991, 1995 og 1999. Eleverne er dels delt op efter skoleform. FS=afgang fra folkeskolen, ES=afgang fra efterskolen, TV=tvillingepopulation, dels efter forældrenes højeste uddannelsesniveau. Med rødt er markeret, hvor stor en andel af 9. klasse afgangselever fra 1991, der har fået højeste studentereksamen gennemsnit, og hvis forældre havde en videregående uddannelse.

Tabellen viser meget tydeligt den sammenhæng, der er mellem forældrenes højeste uddannelsesniveau og den studentereksamen, deres børn får. Jo lavere forældreuddannelsesniveau, jo større andel får under 8. Tabellen viser også entydigt, at med ensartet forældreuddannelsesniveau, får efterskoleeleverne højere gennemsnit, både ved en sammenligning med folkeskolen og især ved en sammenligning med tvillingepopulationen. Blandt de elever, der i 1999 forlod 9. klasse, og hvis forældre havde en videregående uddannelse, fik eksempelvis 65% af efterskoleeleverne karaktergennemsnit over 8, medens det tilsvarende tal for folkeskoleeleverne var 61% og tvillingepopulationen 60%. Hvis forældrene kun havde grundskoleuddannelse eller ingen uddannelse, var de tilsvarende procenter 42%, 39% og 39%.

Nedenfor følger den samme tabelopstilling men for elever, der gik ud af 10. klasse. Efterskoleeleverne får tydeligvis meget bedre studentereksaminer end såvel folkeskole- som tvillingeelevgrupperne. Forskellen er betydelig uanset forældrenes uddannelsesniveau. Tager vi også her de elever, der i 1999 forlod 10. klasse, og hvis forældre havde en videregående uddannelse, fik 62% af efterskoleeleverne karaktergennemsnit over 8, 45% af folkeskoleeleverne og 48% af tvillingepopulationen. Hvis forældrene kun havde grundskoleuddannelse, var procenterne her 40%, 30% og 34%.

For afgangsårgangene 1991 og 1995 er der betydelig større spredning, bestemt af forældrenes uddannelsesniveau blandt folkeskole- end blandt efterskoleeleverne, men denne forskel er mindre udtalt for 1999 gruppen. Sammenlignes efterskoleeleverne med tvillingepopulationen har forskellen efterskole-/ikke-efterskole større betydning end forskellen i forældrenes uddannelsesniveau.

Tabel 8: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen i forhold til forældrenes uddannelsesniveau.

Afgangselever fra 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	1991			1995			1999		
	FS	ES	TV	FS	ES	TV	FS	ES	TV
Afgang fra 10. klasse - forældre med grundskole uddannelse/uoplyst									
0 - 7	23%	13%	21%	28%	17%	26%	29%	17%	24%
7,1 - 8	38%	37%	39%	40%	37%	40%	41%	37%	43%
8,1 - 9	27%	29%	28%	24%	27%	26%	24%	27%	26%
9,1 -	11%	21%	12%	8%	16%	8%	6%	16%	8%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Afgang fra 10. klasse - forældre med erhvervsfaglig uddannelse									
0 - 7	20%	14%	18%	23%	15%	22%	22%	15%	21%
7,1 - 8	40%	38%	40%	40%	37%	39%	42%	37%	42%
8,1 - 9	29%	31%	29%	29%	27%	30%	27%	27%	28%
9,1 -	12%	18%	13%	8%	13%	9%	9%	13%	9%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Afgang fra 10. klasse - forældre med videregående uddannelse									
0 - 7	13%	9%	13%	16%	10%	15%	17%	10%	16%
7,1 - 8	34%	27%	33%	36%	27%	34%	37%	27%	36%
8,1 - 9	35%	37%	35%	33%	30%	35%	32%	30%	34%
9,1 -	18%	26%	19%	15%	17%	15%	13%	17%	14%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Forklaring til tabel svarer til foregående - blot er der denne gang tale om elever, der er gået ud af 10. klasse.

Det er pigerne, der får de højeste karakterer i grundskolen, og på den baggrund er det ikke uinteressant at se, at drengene især i 1991 klarerede sig bedre end pigerne til studentereksamen. Det er endvidere interessant at konstatere, at efterskoleeleverne får noget højere gennemsnit end den umiddelbart sammenlignelige tvillingepopulation.

Tabel 9: Karaktergennemsnit ved den almengymnasiale studentereksamen, opgjort efter elevernes køn. Afgangselever fra 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999:

	9. klasse						10./11. klasse					
	1991		1995		1999		1991		1995		1999	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Studentereksamens gennemsnit for elever fra folkeskolen												
0 - 7	11	12	15	15	16	13	15	19	20	21	21	21
7,1 - 8	29	32	34	33	34	33	36	38	38	39	39	40
8,1 - 9	36	36	32	34	31	34	32	30	30	30	29	29
9,1 -	24	20	19	18	19	20	16	13	12	10	11	10
Studentereksamens gennemsnit for elever fra efterskolen												
0 - 7	10	12	12	14	14	11	11	12	14	13	15	12
7,1 - 8	29	28	32	32	30	32	30	34	33	32	35	32
8,1 - 9	36	35	34	34	35	34	34	33	33	36	32	34
9,1 -	25	25	21	20	21	23	25	21	20	20	18	22
Studentereksamens gennemsnit for tvillingepopulation												
0 - 7	11	12	15	15	15	13	13	17	18	20	19	19
7,1 - 8	34	35	34	35	37	34	36	37	37	37	39	40
8,1 - 9	32	34	33	34	31	32	34	31	31	33	30	31
9,1 -	23	19	17	17	17	20	17	15	15	11	12	11

Forklaring til tabel: Tabellen er opgjort med udgangspunkt i, hvilken klasse eleverne gik ud af i de respektive år. En stor del af 9. klasse eleverne har været omkring 10. klasse, før de går i gang med en gymnasial uddannelse. Efterskoleelevernes og tvillingepopulationens karakterfordeling skulle i princippet være ens, og forskelle kan derfor i vid udstrækning henføres til effekten af efterskoleopholdet.

2.1. Forløb på videregående uddannelser

Tabel 10 viser tydeligt, at 10. klasse afgangseleverne i større omfang har valgt erhvervsfaglige og korte og mellemlange uddannelser end 9. klasse eleverne, og at de er langt i fuldførelsesprocessen. Til gengæld er der flere 9. klasse elever, der går i gang med længere videregående uddannelser. Disse valgmønstre hænger tydeligt sammen med forskellene i uddannelsesressourcer.

Forskellen mellem uddannelsesstatus efter 5 og efter 10 år og 3 måneder viser tydeligt, at selv om nogle elever kommer sent i gang, kommer de fleste før eller senere i gang. Især kan man glæde sig over, at antallet, der ingen uddannelse går i gang med eller kun får en grundskoleuddannelse, er lavt.

Ved læsning af de følgende tabeller skal man være opmærksom på, at uddannelserne rangordnes. En ungdomsuddannelse er sædvanligvis en nødvendig kvalifikation for en videregående uddannelse. Er eleven kommet i gang med en videregående uddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse klassificeres eleven her. Derfor bør der stå færrest muligt i kategorien ungdomsuddannelse.

Tabel 10: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af alle:

	Udgået af 9. klasse			Udgået af 10. klasse		
	1991		1995	1991		1995
	+5	+10	+5	+5	+10	+5
Ingen uddannelse	2%	2%	1%	5%	4%	4%
Grundskole						
I gang	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Fuldført	3%	2%	2%	1%	0%	0%
Afbrudt	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Ungdomsuddannelse						
I gang	3%	0%	3%	2%	0%	2%
Fuldført	21%	5%	20%	14%	5%	13%
Afbrudt	2%	1%	3%	3%	2%	3%
Erhvervsfaglig uddannelse						
I gang	17%	4%	19%	13%	4%	15%
Fuldført	25%	38%	22%	37%	44%	34%
Afbrudt	7%	8%	6%	8%	8%	6%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor						
I gang	14%	14%	19%	14%	10%	19%
Fuldført	0%	11%	0%	1%	14%	0%
Afbrudt	1%	3%	1%	1%	3%	1%
Lang videregående uddannelse						
I gang	3%	9%	3%	2%	5%	2%
Fuldført	0%	2%	0%	0%	1%	0%
Afbrudt	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Forklaring til tabel: Med gult elever, der gik ud af 9. klasse i 1991 og 1995 og med grønt elever, der gik ud af 10. klasse. Eleverne er herefter fordelt på det hidtil højeste uddannelsesniveau eleven har opnået. En elev er fx klassificeret på en ungdomsuddannelse, hvis hun har afsluttet gymnasiet, men ikke efterfølgende gået i gang med anden kvalificerende uddannelse. Procentangivelserne er i forhold til samtlige elever, der gik ud af 9. og 10. klasse i 1991 og 1995 - fx markeret med rødt var 9899 af 69.568 = 14% i gang med en kort/mellemlang videregående uddannelse i 1991 + 5 år og 3 mdr.

Tabel 11: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling på erhvervskvalificerende status:

	Udgået af 9. klasse			Udgået af 10. klasse		
	1991		1995	1991		1995
	+5	+10	+5	+5	+10	+5
Erhvervsfaglig uddannelse						
I gang	35%	8%	41%	22%	7%	27%
Fuldført	51%	77%	46%	65%	79%	61%
Afbrudt	15%	16%	13%	13%	14%	11%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor						
I gang	93%	49%	95%	88%	39%	92%
Fuldført	1%	41%	1%	4%	51%	2%
Afbrudt	6%	9%	4%	7%	10%	6%
Lang videregående uddannelse						
I gang	95%	78%	97%	93%	73%	96%
Fuldført	0%	19%	0%	0%	22%	0%
Afbrudt	4%	3%	3%	6%	5%	4%

Forklaring til tabel: Med gult elever, der gik ud af 9. klasse i 1991 og 1995 og med grønt elever, der gik ud af 10. klasse. Eleverne er herefter fordelt på det hidtil højeste uddannelsesniveau eleven har opnået. En elev er fx klassificeret på en ungdomsuddannelse, hvis hun har afsluttet gymnasiet, men ikke efterfølgende gået i gang med anden kvalificerende uddannelse. Procentangivelserne er i forhold til de elever, der gik ud af 9. og 10. klasse i 1991 og 1995 og i gang med den pågældende uddannelse - fx markeret med rødt var 9899 af 10.651 = 93% i gang med en kort/mellemlang videregående uddannelse i 1991 + 5 år og 3 mdr.

Tabel 11 er forskellig fra tabel 10 på den måde, at hvor procenterne i tabel 10 er sat i forhold til alle elever, der gik ud af henholdsvis 9. og 10. klasse, er procenterne i tabel 11 kun sat i forhold til den elevgruppe, der har valgt den pågældende uddannelse - fx lang videregående uddannelse.

Tabel 11 viser, hvordan elever fra 10. klasse i både 1991 og 1995 er betydelig hurtigere end 9. klasse eleverne til at komme i gang og til at fuldføre en erhvervsfaglig uddannelse. Status efter 5 år er for 1991 årgangene 51% fuldførte blandt 9. klasse eleverne mod hele 65% blandt 10. klasse eleverne, og samme forskel 46% mod 61% for 1995 årgangene.

10. klasse er tydeligvis også hurtigere til at fuldføre de korte og mellemlange uddannelser. Her er status efter 5 år for 1991 årgangen henholdsvis 1% fuldført blandt 9. klasse og 4% fuldført blandt 10. klasse, medens forskellen efter 10. år stiger til 41% og 51%, der er fuldført.

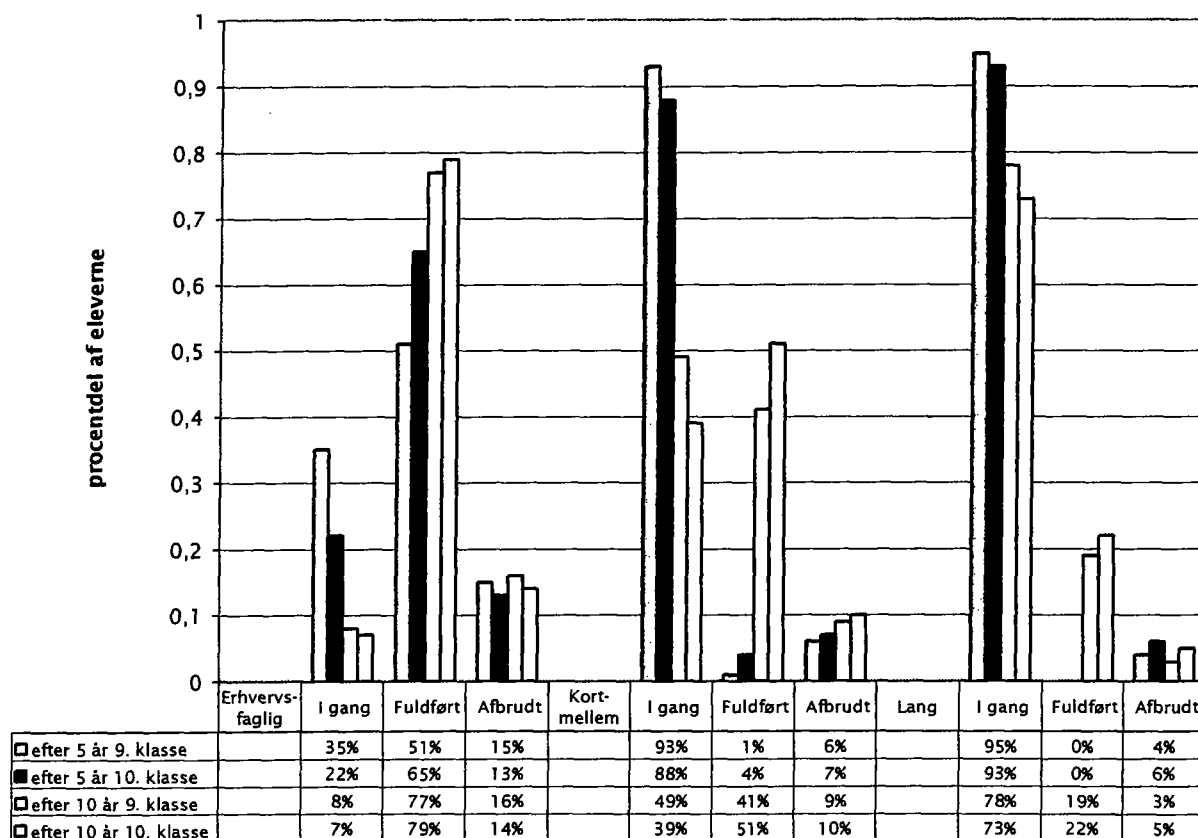
Måske mere overraskende er 10. klasse eleverne også hurtigst til at fuldføre en lang videregående uddannelse, hvor status 10 år efter er, at 19% af 9. klasse eleverne har afsluttet medens 22% af 10. klasse eleverne har.

Det hører med til billedet, at en stor del af 9. klasse eleverne også tager 10. klasse, før de går i gang med en ungdomsuddannelse, hvilket indebærer en forsinkelse i forhold til fuldførelse af de efterfølgende uddannelser, men samtidig ved vi, at hovedparten af de fagligt bedst kvalificerede ikke tager 10. klasse, og derfor burde der ikke være den dokumenterede forskel på, hvor hurtigt de videregående uddannelser afsluttes.

Endelig viser tabellerne også, hvor stor en andel af eleverne, der afbryder de uddannelser, de går i gang med. Forskellene er meget små, men 10. klasse eleverne er mindre tilbøjelige end 9. klasse eleverne til at afbryde erhvervsfaglige uddannelser, og lidt mere tilbøjelige til at afbryde de videregående uddannelser.

Forløb på videregående uddannelser 5 og 10 år efter 1991

Vi vil nu anskue tabel 10 og 11 med udgangspunkt i forskelle mellem skoleformerne:

Tabel 12: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af på skoleform.

	Folkeskole			Efterskole			Tvilling		
	5+	10+	5+	5+	10+	5+	5+	10+	5+
Ingen uddannelse	3%	2%	2%	4%	3%	3%	4%	3%	3%
Grundskole									
I gang	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Fuldført	2%	2%	2%	2%	1%	1%	2%	1%	1%
Afbrudt	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Ungdomsuddannelse									
I gang	3%	0%	3%	2%	0%	3%	2%	0%	3%
Fuldført	19%	5%	17%	17%	4%	16%	17%	5%	15%
Afbrudt	3%	1%	3%	3%	2%	3%	2%	1%	2%
Erhvervsfaglig uddannelse									
I gang	16%	4%	18%	15%	4%	15%	15%	4%	17%
Fuldført	29%	40%	26%	32%	40%	29%	33%	43%	31%
Afbrudt	7%	8%	6%	8%	9%	6%	7%	7%	6%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor									
I gang	14%	12%	19%	12%	13%	20%	13%	11%	19%
Fuldført	0%	12%	0%	0%	14%	0%	0%	13%	0%
Afbrudt	1%	3%	1%	1%	2%	1%	1%	3%	1%
Lang videregående uddannelse									
I gang	3%	8%	2%	2%	6%	2%	2%	6%	2%
Fuldført	0%	2%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	0%

Afbrudt	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
---------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Forklaring som til tabel 10. Med gult folkeskoleelever, med grønt efterskole og med blåt tvillingepopulationen. Alt andet lige burde efterskole- og tvillingepopulationen være ens, idet de matcher med hensyn til baggrundsfaktorer, og forskellen således er, om eleven har været på efterskole.

Når vi som her lægger eleverne fra 9. og 10. sammen og ser på, hvordan det går dem, er det mest slående, hvor lille forskel der er imellem skoleformerne og i forholdet efterskole/tvillingepopulationen. Der kan ikke peges på systematiske forskelle.

Tabel 13: Uddannelsesstatus henholdsvis 5 år og 3 mdr. og 10. år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede 9. og 10. klasse i 1991 og 1995. Fordeling af på skoleform.

	Folkeskole			Efterskole			Tvilling		
	5+	10+	5+	5+	10+	5+	5+	10+	5+
Erhvervsfaglig uddannelse									
I gang	30%	7%	36%	27%	8%	30%	26%	7%	32%
Fuldført	56%	78%	52%	59%	75%	57%	60%	80%	58%
Afbrudt	14%	15%	12%	14%	16%	13%	13%	14%	10%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor									
I gang	91%	46%	94%	91%	44%	94%	90%	42%	93%
Fuldført	3%	44%	1%	3%	48%	1%	3%	48%	2%
Afbrudt	6%	10%	5%	6%	7%	5%	7%	10%	5%
Lang videregående uddannelse									
I gang	95%	76%	97%	93%	78%	96%	95%	74%	96%
Fuldført	0%	20%	0%	0%	18%	0%	0%	22%	0%
Afbrudt	5%	3%	3%	7%	4%	4%	4%	5%	4%

Forklaring som til tabel 11. Med gult folkeskoleelever, med grønt efterskole og med blåt tvillingepopulationen. Alt andet lige burde efterskole- og tvillingepopulationen være ens, idet de matcher med hensyn til baggrundsfaktorer, og forskellen således er, om eleven har været på efterskole.

Fokuser vi på fuldførelsesprocenterne, er det interessant, at eleverne i tvillingepopulationen er længst i fuldførelsesprocessen, medens forskellene mellem folke- og efterskole er små, når vi lægger 9. og 10. klasse sammen, men efterskoleeleverne har højere fuldførelsesprocent og lavere afbrydelsesprocent på de korte/mellemlange videregående uddannelser, medens folkeskoleeleverne er længst på de lange videregående uddannelser.

2.1.1. Betydning af forældrenes uddannelsesniveau

Vi har i et tidligere notat belyst, hvordan der er en tydelig sammenhæng mellem forældrenes højeste uddannelsesniveau, og de unges valg af ungdomsuddannelse. Denne forskel går igen, når vi ser på uddannelsesvalg og forløb efter ungdomsuddannelsen.

Højest forældreuddannelsesniveau havde folkeskolens 9. klasse elever og efterskolens 10. klasse, og klart lavest havde efterskolens 9. klasse elever.

Tablet 14: Uddannelsesstatus 10 år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus og forældres højeste uddannelsesniveau:

	9. klasse	10.klasse	Alle
Forældre har grundskole uddannelse/uoplyst			
Ingen uddannelse	4%	8%	6%
Grundskole	6%	1%	4%
Ungdomsuddannelse	6%	6%	6%
Erhvervsfaglig uddannelse	63%	63%	63%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor	17%	18%	18%
Lang videregående uddannelse	5%	3%	4%
pct. af alle	20%	22%	21%
Forældre har erhvervsfaglig uddannelse			
Ingen uddannelse	1%	3%	2%
Grundskole	3%	0%	2%
Ungdomsuddannelse	6%	7%	6%
Erhvervsfaglig uddannelse	58%	61%	59%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor	25%	25%	25%
Lang videregående uddannelse	7%	4%	6%
pct. af alle	47%	50%	48%
Forældre har videregående uddannelse			
Ingen uddannelse	1%	2%	1%
Grundskole	2%	0%	1%
Ungdomsuddannelse	7%	7%	7%
Erhvervsfaglig uddannelse	30%	40%	33%
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor	38%	37%	38%
Lang videregående uddannelse	23%	13%	19%
pct. af alle	32%	27%	30%

Forklaring til tabel: Med grøn farve fordeling af elever, der gik ud af 9. klasse i forhold til uddannelsesstatus og forældres højeste uddannelse og med gul tilsvarende for 10. klasse. I oversigten indgår ikke elever, hvis forældre kun havde gymnasial uddannelse. Pct. af alle er udtryk for, hvor stor en andel af elevgruppen, der har forældre på dette uddannelsesniveau fx med rødt anført er vist, at 47% af 9. klasse eleverne havde forældre, hvis højeste uddannelsesniveau var en erhvervsfaglig uddannelse. Uddannelsesmæssig status indebærer ikke, at eleven har fuldført. Med blå er markeret, hvordan 23% af de unge, hvis forældre har en videregående uddannelse, selv går i gang med/fuldfører en lang videregående uddannelse.

Der ses igen en tydelig sammenhæng mellem forældre og børns uddannelsesniveau.

Uanset afgangsklasse går hovedparten af elever, hvis forældre har lavest eller ingen uddannelse i gang med en erhvervsfaglig uddannelse og meget få i gang med en lang videregående uddannelse.

Har man forældre med en videregående uddannelse er der en langt større andel - og især fra 9. klasse - der går i gang med en videregående uddannelse.

Tabel 15: Uddannelsesstatus 10 år og 3 mdr. efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus, skoleform og forældres højeste uddannelsesniveau:

	Folkeskolen			Efterskolen			Tvilling		
	9. kl.	10. kl.	alle	9. kl.	10. kl.	alle	9. kl.	10. kl.	alle
Forældre har grundskole uddannelse/uoplyst									
Ingen uddannelse	4%	8%	6%	6%	6%	6%	4%	8%	6%
Grundskole	6%	1%	4%	5%	1%	3%	6%	1%	3%
Ungdomsuddannelse	6%	6%	6%	5%	5%	5%	5%	6%	6%
Erhvervsfaglig uddannelse	62%	64%	63%	64%	60%	62%	64%	65%	64%
Kort/mellemlang videreg.	17%	17%	17%	17%	24%	21%	17%	17%	17%
Lang videregående udd.	5%	3%	4%	3%	4%	3%	5%	2%	3%
<i>Pct. af alle</i>	20%	23%	21%	25%	21%	23%	26%	24%	25%
Forældre har erhvervsfaglig uddannelse									
Ingen uddannelse	1%	3%	2%	1%	3%	2%	1%	4%	3%
Grundskole	2%	0%	2%	4%	0%	2%	3%	0%	1%
Ungdomsuddannelse	6%	7%	7%	4%	6%	5%	7%	7%	7%
Erhvervsfaglig uddannelse	57%	62%	59%	65%	56%	60%	57%	60%	59%
Kort/mellemlang videreg.	25%	24%	25%	22%	30%	26%	26%	25%	25%
Lang videregående udd.	8%	4%	6%	4%	5%	5%	7%	5%	6%
<i>Pct. af alle</i>	47%	51%	40%	45%	44%	45%	45%	45%	45%
Forældre har videregående uddannelse									
Ingen uddannelse	1%	2%	1%	1%	2%	1%	1%	3%	2%
Grundskole	1%	1%	1%	2%	0%	1%	2%	1%	1%
Ungdomsuddannelse	7%	7%	7%	7%	6%	6%	6%	7%	6%
Erhvervsfaglig uddannelse	29%	42%	33%	40%	36%	38%	32%	41%	38%
Kort/mellemlang videreg.	38%	36%	37%	36%	42%	40%	39%	37%	38%
Lang videregående udd.	24%	12%	20%	14%	14%	14%	21%	12%	15%
<i>Pct. af alle</i>	32%	25%	30%	29%	34%	32%	29%	31%	30%

Forklaring til tabel: Som tabel 14. Med gul farve elever fra folkeskolen, med grøn efterskolen og med blå tvillingepopulationen.

Den højeste uddannelsesmæssige status har eleverne fra folkeskolens 9. klasse, men forskellen til efterskolens 10. klasse er ikke stor. Efterskolens 10. klasse er tydeligvis særdeles god og bedre end folkeskolen til at føre til en kort/mellemlang videregående uddannelse, og især kan der være grund til at notere sig, at dette også gælder elever, hvis forældre kun har grunduddannelse/uoplyst uddannelse. (i tabellen fremhævet med rødt).

Ser vi på alle afgangselever fra henholdsvis folke- og efterskole, er det tydeligt, at efterskolens elever er overrepræsenteret blandt de, der vælger en erhvervsfaglig uddannelse og en kort/mellemlang videregående uddannelse, medens folkeskolen har flest på den lange videregående uddannelse.

Efterskolens 10. klasse opnår højere uddannelsesmæssig status end tvillingegruppen og folkeskolens 10. klasse, medens efterskolens 9. klasse klarer sig dårligere end begge.

Anskuer man tabel 14 og 15 samlet set, er 10. klasse - og især efterskolens 10. klasse - i høj grad med til at udligne de forskelle i uddannelsesmæssigt forløb, der ellers ville være mellem elever fra 9. og 10. klasse.

2.1.2. Betydning af forældres civilstand

Vi har ligeledes i et tidligere notat belyst, at forældrenes civilstand spiller en overraskende stor rolle i relation til at komme i gang med en ungdomsuddannelse og til at gennemføre den valgte uddannelse. Endvidere har vi påvist, at der i efterskolen er betydelig flere elever, der kommer fra husstande, hvor forældrene er skilt eller enlige forsørgere.

Tabel 16: Uddannelsesstatus 10 år og 3 måneder efter at eleverne afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på uddannelsesstatus, skoleform og forældres civilstand:

	1991							
	Alle		folkeskolen		efterskolen		tvilling	
	9. klasse	10. kl.	9. klasse	10. kl.	9. klasse	10. kl.	9. klasse	10. kl.
Forældrene gift/samboende								
Ingen uddannelse	1%	3%	1%	3%	1%	2%	1%	3%
Grundskole	2%	0%	2%	0%	2%	0%	2%	0%
Ungdomsuddannelse	6%	6%	6%	7%	5%	5%	6%	6%
Erhvervsfaglig uddannelse	48%	55%	48%	57%	53%	48%	49%	54%
Kort/mellemlang videregående udd.	29%	28%	29%	27%	29%	36%	29%	28%
Lang videregående uddannelse	13%	7%	14%	7%	9%	9%	12%	7%
<i>pct. af alle</i>	<i>71%</i>	<i>69%</i>	<i>72%</i>	<i>70%</i>	<i>61%</i>	<i>67%</i>	<i>61%</i>	<i>67%</i>
Forældrene skilt/enlig								
Ingen uddannelse	2%	6%	2%	7%	2%	5%	2%	6%
Grundskole	5%	1%	4%	1%	6%	1%	4%	1%
Ungdomsuddannelse	7%	7%	7%	7%	6%	7%	6%	7%
Erhvervsfaglig uddannelse	54%	57%	53%	58%	64%	56%	55%	58%
Kort/mellemlang videregående udd.	24%	23%	25%	22%	18%	26%	25%	23%
Lang videregående uddannelse	8%	5%	9%	5%	4%	6%	7%	4%
<i>Pct. af alle</i>	<i>29%</i>	<i>30%</i>	<i>28%</i>	<i>30%</i>	<i>38%</i>	<i>33%</i>	<i>38%</i>	<i>32%</i>

Forklaring til tabel: Med blå alle elever (ekskl. Specialundervisningsefterskoler) fordelt på afgang fra 9. og 10. klasse. Gul tilsvarende for folkeskolen, grøn efterskolen og brun tvillingepopulation. Pct. af alle er inklusive uoplyst (ca. 1%) og viser elevernes fordeling på civilstand, medens de øvrige procentdele viser fordeling på uddannelsesmæssig status.

Hvis vi ser det som et mål, at flest muligt skal gå i gang med/fuldføre en videregående uddannelse, samt at færrest muligt ingen uddannelse skal få, er den bedste kombination folkeskolens 9. klasse (43% videregående uddannelse) eller efterskolens 10. klasse (45% videregående uddannelse) og en intakt familie, og sammenholdt med tvillingepopulationen 10. klasse (35% videregående uddannelse) er der stor forskel til efterskolens fordel.

Forskellen mellem den intakte og den brudte familiebaggrund har betydelig større effekt blandt efterskoleeleverne end blandt folkeskoleeleverne. Blandt folkeskoleeleverne i 9. klasse kommer 43% i gang med/fuldfører en videregående uddannelse, når forældrene er gift/samboende og 34%, når de er skilt/enlige, medens de tilsvarende tal for efterskolens 9. klasse er 36% og 22%. Blandt 10. klasse eleverne er forskellen for efterskoleeleverne tilsvarende meget udtalt - henholdsvis 45% og 32% kommer i gang med/fuldfører en videregående uddannelse.

Den tendens til at civilstand har stor betydning for uddannelsesforløb, der allerede viste sig ved valg af ungdomsuddannelse, er altså fortsat meget udtalt, når vi ser på situationen godt 10 år efter at eleverne forlod grundskolen.

2.1.3. Ventetid på videregående uddannelse

Det er ikke ualmindeligt, at de unge tager ét eller 2 år efter afsluttet gymnasial uddannelse, før de går i gang med en videregående uddannelse. Ser vi på eleverne, der forlod 9. og 10. klasse i 1991 er det højst hver femte, der påbegynder en kort eller mellemlang uddannelse uden ventetid efter ungdomsuddannelsen, og højst hver fjerde, der begynder en langvarig videregående uddannelse uden ventetid.

Tabel 17: Ventetid før videregående uddannelse, status for elever, der afsluttede henholdsvis 9. og 10. klasse i 1991. Procentfordelt på ventetid inden for videregående uddannelser og skoleform:

	1991							
	Alle		Folkeskolen		efterskolen		Tvilling	
	9. kl.	10. kl.	9. kl.	10. kl.	9. kl.	10. kl.	9. kl.	10. kl.
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor								
Ingen ungdomsud.	5%	8%	5%	8%	9%	9%	5%	7%
under 12 måneder	20%	21%	20%	22%	17%	17%	19%	21%
13 - 24 måneder	23%	20%	23%	21%	19%	19%	22%	21%
25 - 36 måneder	22%	19%	22%	19%	22%	21%	23%	20%
37 - 48 måneder	15%	13%	14%	12%	18%	16%	14%	13%
49 måneder -	16%	19%	16%	19%	16%	19%	17%	18%
<i>i alt mere end 24 mdr.</i>	<i>52%</i>	<i>51%</i>	<i>52%</i>	<i>50%</i>	<i>56%</i>	<i>56%</i>	<i>54%</i>	<i>51%</i>
Lang videregående uddannelse								
Ingen ungdomsud.	1%	3%	1%	3%	2%	3%	1%	4%
under 12 måneder	25%	26%	26%	29%	17%	19%	24%	24%
13 - 24 måneder	36%	33%	36%	33%	34%	31%	37%	35%
25 - 36 måneder	23%	22%	23%	19%	31%	28%	25%	22%
37 - 48 måneder	9%	9%	9%	8%	11%	10%	8%	8%
49 måneder -	5%	8%	5%	7%	6%	9%	5%	7%
<i>i alt mere end 24 mdr.</i>	<i>37%</i>	<i>38%</i>	<i>37%</i>	<i>35%</i>	<i>47%</i>	<i>47%</i>	<i>38%</i>	<i>37%</i>

Forklaring til tabel: Eleverne er fordelt efter, hvor mange måneders ventetid, de har imellem en ungdomsuddannelse og den videregående uddannelse. Kategorien ingen ungdomsuddannelse dækker også over uddannelser, der ikke er registreret som ungdomsuddannelse. Kategorien "i alt mere end 24 måneder" er en sammentælling af de foregående 3 kategorier. Fx er med rødt anført 52%, som dækker over, at blandt samtlige 9. klasse elever havde de 22% en ventetid på indtil 3 år, 15% på indtil 4 år og 16% mere end 4 år.

På de korte og mellemlange uddannelser, er der meget lidt forskel på elever fra 9. og 10. klasse i ventetid, men lidt mere ventetid for 9. klasse eleverne - specielt blandt folkeskoleeleverne.

På de lange videregående uddannelser er der blandt efterskoleeleverne betydelig mere ventetid end blandt folkeskoleeleverne. Dette forhold er medvirkende til, at der blandt 10. klasse eleverne i alt er mest ventetid, selvom forholdet mellem 9. og 10. i folkeskolen er omvendt.

Vi vil nu analysere, om der er forskellige forklaringsmønstre på forskellene i ventetid til de videregående uddannelser.

Ser vi først på de korte og mellemlange uddannelser, går 20% umiddelbart i gang hermed efter en ungdomsuddannelse, medens 52% venter mere end 2 år.

Blandt 9. klasse elever fra folkeskolen stiger andelen, der umiddelbart går i gang fra 18% til 20% med stigende gymnasialt karaktergennemsnit, og blandt 10. klasse eleverne fra 18% til 26%.

En tilsvarende sammenhæng mellem gymnasialt karaktergennemsnit er der ikke blandt efterskoleeleverne. Her er sammenhængen omvendt blandt 9. klasse eleverne, hvor 21% med lavest karaktergennemsnit umiddelbart går i gang, medens kun 11% med højest gennemsnit gør. Blandt 10. klasse efterskoleelever er der ingen sammenhæng.

Ventetid med mere end 2 år gør sig især gældende blandt de elever, der har de laveste gymnasiale karaktergennemsnit, og andelen med stor ventetid falder især kraftigt blandt 10. klasse eleverne (10. folkeskole fra 61% til 42% med ventetid på mere end 2 år, og 10. klasse efterskole fra 69% til 61%).

Ser vi dernæst på de videregående uddannelser, går 25% umiddelbart i gang hermed efter en ungdomsuddannelse, medens 37% venter mere end 2 år.

En relativ lille andel folkeskoleelever og næsten ingen efterskoleelever giver sig i lag med en lang videregående uddannelse, selv om de har et gymnasialt gennemsnit på under 8,1. De er typisk længe om at komme i gang.

For elever med gennemsnit over 8,1 stiger tilbøjeligheden til umiddelbart start både blandt folke- og efterskoleelever med stigende karaktergennemsnit, og tendensen til at vente mere end to år falder tilsvarende.

Ser vi sammenhængen mellem ventetid og forældrenes uddannelsesniveau, er der her meget stor forskel på mønstret blandt folke- og efterskoleelever.

Både i relation til umiddelbar start på en kort/mellemlang, men især i forhold til de lange videregående uddannelser falder andelen med umiddelbart start blandt folkeskoleeleverne i takt med at forældrene har et højere uddannelsesniveau, medens andelen blandt efterskoleelever enten falder eller er uændret..

Den gruppe, der er suverænt hurtigst til at gå i gang med en længerevarende videre uddannelse, er elever fra folkeskolens 10. klasse, hvis forældre kun har grunduddannelse/ingen uddannelse, efterfulgt af 10. klasse elever, hvis forældre har en erhvervsfaglig uddannelse.

Blandt folkeskoleeleverne - og især blandt dem fra 10. klasse - stiger andelen med ventetid på mere end 2 år i takt med højere forældreuddannelse, både når det gælder korte og lange videregående uddannelser - fx er ventetiden på en kortvarig videregående uddannelse over 2 år for 49% af 10. klasse eleverne med forældre grunduddannelse, men 59%, hvis forældrene har videregående uddannelse. Blandt efterskoleeleverne kan ikke påvises tilsvarende systemetik i forskellene.

Ser vi endelig på, om der er systematiske forskelle mellem elever, hvis forældre er gift/samboende og elever med skilte/enlige forældre er der meget få systematiske forskelle.

Mest markant skiller de relativt få 9. klasse efterskoleelever, hvis forældre er skilt/enlige, sig ud, hvis de går efter en lang videregående uddannelse, idet de både kommer hurtigt i gang og har færrest med lang ventetid.

Blandt folkeskoleeleverne gør noget tilsvarende sig gældende blandt elever fra 10. klasse, men her især, hvis forældrene er gifte/samboende.

2.1.4. Ventetid og fuldførelse

Ser vi endelig på sammenhængen mellem fuldførelse og afbrydelse af de videregående uddannelser siger det sig selv, at med de ovenfor anførte ventetider, er det især på de lange videregående uddannelser et begrænset udsnit af de unge, der har afsluttet uddannelsen.

Tabel 18: Ventetid og uddannelsesstatus på videregående uddannelse for elever fra 1991 10. år og 3 mdr. senere:

	1991					
	Alle		Folkeskolen		Efterskolen	
	9. klasse	10. klasse	9. klasse	10. klasse	9. klasse	10. klasse
Kort/mellemlang videregående uddannelse samt bachelor						
I gang	49%	39%	49%	39%	52%	40%
- 12 måneder	14%	14%	14%	15%	12%	12%
13 - 24 måneder	16%	14%	16%	14%	16%	11%
<i>mere end 24 mdr.</i>	64%	64%	64%	63%	63%	65%
Fuldført	41%	51%	41%	51%	40%	53%
- 12 måneder	24%	24%	24%	25%	21%	20%
13 - 24 måneder	30%	25%	30%	25%	25%	25%
<i>mere end 24 mdr.</i>	41%	43%	41%	42%	46%	49%
Afbrudt	9%	10%	10%	10%	7%	7%
- 12 måneder	29%	29%	29%	30%		22%
13 - 24 måneder	26%	22%	26%	22%		21%
<i>mere end 24 mdr.</i>	40%	43%	39%	42%		47%
Lang videregående uddannelse						
I gang	78%	73%	78%	72%	81%	76%
- 12 måneder	20%	21%	20%	23%	14%	15%
13 - 24 måneder	35%	31%	35%	32%	32%	27%
<i>mere end 24 mdr.</i>	44%	46%	43%	42%	53%	56%
Fuldført	19%	22%	19%	23%	14%	19%
- 12 måneder	47%	41%	48%	43%		34%
13 - 24 måneder	42%	41%	42%	40%		45%
<i>mere end 24 mdr.</i>	9%	14%	9%	13%		17%
Afbrudt	3%	5%	3%	5%	4%	4%
- 12 måneder	28%	35%	28%	41%		
13 - 24 måneder	33%	32%	34%	28%		
<i>mere end 24 mdr.</i>	36%	29%	35%	27%		

Forklaring til tabel: Procenttal baseret på mindre end 100 elever er udeladt. Med rød farve er angivet uddannelsesstatus for elever på videregående uddannelser. Øvrige procentsatser afspejler ventetid.

I relation til de korte og mellemlange uddannelser er der tydeligvis flere 10. klasse elever, der har fuldført, og en større andel efterskoleelever end folkeskoleelever. Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at der er de store fuldførelsesprocenter blandt efterskoleelever til trods for, at op mod halvdelen af dem har haft mere end 24 måneders ventetid mellem ungdomsuddannelse og den videregående uddannelse, de fuldfører.

Afbrydelsesfrekvensen er især stor for de elever, der har ventet mere end 24 måneder med at komme i gang, og den er lidt større blandt 10. klasse elever end blandt 9. klasse elever.

På de lange videregående uddannelser er det på baggrund af ventetiden med at gå i gang ikke overraskende, at der er så få, der har fuldført. Til gengæld er det overraskende, at det især er elever, der har været omkring 10. klasse, der har fuldført, og det endda selvom 10. klasse eleverne har haft væsentlig mere ventetid, inden de kom i gang med den lange videregående ud-

dannelse. Der er også lidt flere 10. klasse elever, der har afbrudt deres lange videregående uddannelse, og her er det tydeligvis især de elever, der er kommet i gang uden ventetid, der ikke gennemfører den valgte uddannelse.